فازیجەی شەڕ و شکانی بتەکان

نووسینی
أبو ميسرة الشامي

وەرگێڕانی
پێگەی ڕاستەڕێ

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

(فازیحەی شام و شکانی بتەکان)

نووسینی
أبو میسرة الشامي

وەرگێڕانی
پێگەی ڕاستەڕێ

تێبینی: ئەم نووسراوە چەند ساڵێك لەمەوبەر بڵاوکراوەتەوە لە لایەن براهان (ئەبو مەیسەرەی شامی -تقبله الله-)، جا ئەوکاتەش تەواو ڕوون و ئاشکرا نەبوو کە ئایا (مەلا عومەر) لەژیاندا ماوە یاخود نا، بەڵام دوای ماوەیەك لەوکات دەرکەوت و ئاشکرا بـوو کە لە ژیانـدا نەمـاوە بـۆ مـاوەی چەنـدین سـاڵە و زۆرێـك لە بەیاننامەکانیش بەناوی ئەو بڵاوکرابوونەوە، هەر بۆیە ئێستا ئێمە لە هەندێك شوێن دەستکاریمان کـردووە و وتەکانمان هەر داوەتە پاڵ (ئیمارەت).

(پێگەی ڕاستەڕێ)

بسم الله، والحمد لله، والصلاه والسلام على رسول الله، وعلى آله وصحبه ومن والاه؛ أما بعد:

بەڕاستی جیهـاد لەم سـەردەمەمان دوچـاری دوو دەردی مەترسـیدار بـووەتەوە کە دیـن دادەڕنێـت، دەردی حیزبـایەتی و دەردی ئیرجـاء، وە هەر کەسـێك بەدوای ئەم دوو دەردەدا بچێـت بـۆی دەردەکەوێـت کە لە پێداگری و سووربوون لەسەر ئیمارەت (پێشەوایەتی و دەسەڵات) و سەرسـامبوونی ئینسـان بە بۆچـوونەکەی سەرچاوەیان گرتووە، ئەم پێداگریەش لەسەر ئیمارەت لە پێداگری کردن و سووربوونە لەسەر ماڵ و سـامان و شەرەف و دونیـا، ئەم دیـاردەیەش موهاجیرەکـان و پشـتیوانان لە شـام بە چاوەکـانی خۆیـان بینیـان کاتێـك سەرانی بەرەی جۆلانی ـیان بینی ئەوانەی کە سوپای ئازادی عەلمانی مورتەدیان تەکفیر دەکرد، هەڵـگەڕانەوە بە بەرگری کردن لێیان بە خوێن و سامانیان، ئەوە هەڕاری (ابـو ماریـة القحطـاني) پێـی وایە سـوپای ئـازاد سوپایەکی ئیسلامییە لەسەر عەقیدەی صـدیق و فـاڕوق (ڕەزای الله تعـالی لەسـەریان بێـت)! وە یـارمەتی و پشتیوانیشی کردن لە دژی موهاجیران و پشتیوانان لە ویلایەتەکانی خەیر و بەڕەکە و ڕەقـە! جا خۆی لە دین کردەوە و لێی لادا بە پشتیوانی کردن و سەرخسـتنی مـورتەدان بەسـەر موسـڵمانان و گـۆڕینەوەی شـەریعەتی کاملی زاناترین و دادپەروەرترینی فەرمانڕەوایـان (الله تعـالی) بە یاسـا دەسـتکردەکانی نوقسـانی دارسـتان، دارسـتانی گـروپ و ڕێگرەکـانی کۆبـوونەتەوە لە نێـوان بانگەشـەکردن بەوەی حـوکم بکرێـت بە بنچینـەی شەریعەت و ڕەتکردنەوەی زۆربەی فەرز و حوکمە ئاشکرایە متواترەکان وەك حەددە شەرعییەکان و حیسبە و سەرانە وەرگرتن، جا ڕەتکەرەوەکانی فەرز و حوکمەکانی سەرخسـت سـەرەڕای نکـوڵیکەر و بێباوەڕەکـان لە

عەلمانییەکان و حەداسییەکان لە ئەنجومەنە سەربازی و مەدەنییەکان، وە نەخۆشی دڵی پاڵینا بۆ ڕیدە، پەروەردگارا ئەی وەرگێڕی دڵەکان، دڵەکانمان جێگیر بکە لەسەر دینەکەت.

بۆیە ئەم موڕجیئانە وەك پێداگرییەك لەسەر پلە و پایەیان (پێشەوایەتی و حوکمیان) و سەروەتیان (غەنیمەت و دەستکەوتەکان) و سەرسام بوون بە بۆچوونەکانیان (سیاسەتەکانیان)، بەهۆی ئیرجائەوە تاقم و گروپەکانی سوپای ئازاد و گروپەکانی ئالی سەلول و ئەنجومەنەکانی هاوپەیمانییەتی نێوەخۆییان کردە موسڵمان، وە بەهۆی حیزبایەتییەوە، بوونی ڕێکخراوی قاعیدەیان خستە پێش فەرزکردنی خیلافەت، بەم شێوەیە، بۆ پاراستنی کورسییە لەناوچووەکانیان و پلە و پایە بۆگەنەکەیان.

ئا بەم شێوەیە، بەر لە ڕوودانی داستانەکان خەڵك سەیروسەمەرەکان دەبینێت کە بە خەیاڵی هیچ کەسێك نایەت، ئایا هیچ "جیهادیێك" گومانی دەبرد کە یەکێك لە لقەکانی ڕێکخراوی قاعیدە مورتەدان سەربخات لە عەلمانییەکان و ڕەتکەرەوەکانی فەرز و حوکمەکان و هاوسۆزەکانی ئالی سەلول بەسەر موسڵمانان؟! ئایا هیچ یەکێکیان دەیزانی کە ڕێکخراوی قاعیدە باڵیۆزێکی نیشتەجێبووی دەبێت لە تارانی ئێران و هێڵی "هیجرەت" بۆ خۆراسان لەژێر سەرپەرشتی هەواڵگری ڕافیضە سەفەوییەکان دەبێت ئەوانەی کە زەواهیری و تاڵیبان تەکفیریان ناکەن؟ ئایا هیچ یەکێکیان گومانی دەبرد کە سەرکردایەتی ڕێکخراوی قاعیدە وتار بدەن تیایدا ستایشی هەردوو تاغوتی ئیخوانی موڕسی و هەنییە بکەن و دوعایان بۆ بکەن؟

بەم شێوەیە، ئایا هیچ "جیهادیێك" گومانی دەبرد کە تاڵیبان و ئیمارەتەکەی ستایشی هەردوو تاغوت حەمەد و تەمیم بکەن؟ یان دوعایان بۆ بکەن بە وشانێکی وەلاء دەربڕین؟ یان حکومەتەکەیان بە "دەوڵەتێکی دراوسێ" وەسف بکەن؟ یان شاندی خۆیان بنێرن بۆ دەوڵەتی دەججال ئێران و خۆیان و دەوڵەتەکەیان بە موسڵمان لە قەڵەم بدەن و لێیان نزیك ببنەوە بە سیاسەتە شەیتانیەکان؟ ئەمەش لە کاتێکدا کە جەنگێکی دژوار و سەخت ڕوودەدات لە نێوان موسڵمانان و ڕافیضە! یان تاغوت موڕسی بە سەرۆکێکی "شەرعی" دابنێن؟

واللە ئەم لادانانە تەنها وەك پێشەکی داستانە گەورەکان دەبینم، وە دەرچوونی کوێری ئیسڕائیلی (دەججال) بەدوایدا، پەروەردگارا پەنات پێدەگرین لە شەڕ و خراپەی فیتنەی دەججال.

بەر لە چوونە نێو باسی دەستە و کۆمەڵەکانی تاڵیبان دەڵێم: فـاڕوق (ڕەزای خـوای پەروەردگـاری لـێ بێـت) دەفەرموێـت: "سـوێند بەوەی گیـانی منـی بەدەسـتە ئەگەر ئەبـوبەکر بەگـوێی بکردینـایە ئەوا لە بەیانییێکـدا هەموومان کافر دەبووین کاتێك داوای ئاسـانکاری و سـوککردنیان لێکـرد لە دەربـارەی زەکـات، جـا ڕەتـی کردەوە و بەگوێی نەکردن و فەرمووی: ئەگەر پەتێکم پێنەدەن {کە دەیاندا بە پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- } ئەوا جیهادم دەکردن" [مصنف ابن أبي شيبة]، وە فەرموویەتی (ئیامـی عمـر) : خەریـك بـوو کـافرببین لە مـاوەیەکی کەمـدا ئەگەر الله ڕێنمـونی نەکردینـایە بەهـۆی ئەبـی بەکـری صـدیق -رضي الله عنـه-" [الإبانـة الکـبری]، وە لە (أبي رجـاء العطـاردي ـەوە -رحمـه الله-) وتـویەتی: "هـاتم بـۆ مەدینـە و بینـیم خەڵکیـی کۆبوونەوە، لە ناوەڕاستیاندا پیاوێك سەری پیاوێکی تری ماچ دەکرد و دەیوت: من بە قوربانت بم، ئەگەر تـۆ نەبویتایە ئەوا بە هیلاك دەچووین! جا وتم: ئەم دوو کەسە کێن؟ وتی: ئەمە عومەری کـوڕی خەتتـابە سـەری ئەبی بەکر ماچ دەکات لە دەربارەی جەنگکردن لەدژی موڕتەدان ئەوانەی زەکات نادەن" [تاريخ دمشق]، وە لە (أبي هريرة ـەوە -رضي الله عنه-) وتویەتی: "سوێند بەو خوایەی هیچ خوایەکی تر نییە شایستەی پەرسـتن بێت بە حەق جگە لەو، ئەگەر ئەبو بەکر نەبووبایە خەلیفە ئەوا الله نەدەپەرسترا، پاشان بۆ جاری دووەم وتی، پاشان بۆ جاری سێیەم" [تاريخ دمشق]، وە (وكيع بن الجراح -رحمه الله-) دەڵێت: ئەگەر ئەبو بەکـر هۆکـار نەبووایە ئەوا ئیسلام نەدەما" [الإبانة الکبری]، وە حەسەنی بەصرِی -رحمـه الله- دەڵێـت: ئەگەر ئەو کـارەی ئەبو بەکر نەبووایە ئەوا خەڵکی لایان دەدا لە زەکاتدان تاوەکو ڕۆژی قیامەت" [تاريخ دمشق].

وتم: سوێند بەو خوایەی هیچ خوایەکی تر نییە شایستەی پەرسـتن بێـت بە حەق جـگە لەو، ئەگەر دەوڵەتـی ئیسلامی هۆکار نەبوایە ئەوا هەمووومان کافر دەبووین و بە هیلاك دەچووین... خەریك بوو لە شام مەیلمان بـۆ ئەوانە بچێت کە موڕتەد بوونەتەوە لە گروپەکانی سوپای ئازاد و ئالی سەلول و بچینە پاڵیان، وە خەریك بـوو شـەریعەت و حوکمەکـانی وازلێبێنـین و شـوێنی ئاڕاسـتەکردن و ڕێنماییەکـانی "الحکـماء" و فەرمانەکانیـان بکەوین، ئەمەش بە پیلان و فرِوفێڵی جۆلانی و یاخبوون و دەرچوونەکەی، بەڵام الله تعالی ڕێـزداری کـردین بە ڕاگەیاندنی دەوڵەتی ئیسلامی، والحمد لله الذي بنعمته تتم الصالحات.

دوای ئەوە: بەیاننـامەیەکی جێـی پێکەنیـنم بەرچـاو کەوت کە لەلایەن "نـوێنەری ئیمارەتـی ئیسـلامی و سەرپەرشـتیاری شـورای سـەرکردایەتی ئیمارەتـی ئیسـلامی "الحـاج مـلا أخـتر محمـد منصـور" دەرچـووە بەناونیشانی: پەیامی شورای ئیمارەتـی ئیسـلامی بـۆ شـێخ ئەبـی بەکـر بەغـدادی و بـرا موجاهیـدەکانی"، وە پوختەی بانگەوازەکەی ئەمە بوو:

١) "ئیمارەت"ـی تاڵیبان حوکمی بە "شەریعەت" کردووە و دژایەتی شیرك و بیدعەی کردووە.
٢) "ئیمارەت"ـی تاڵیبان جەنگی خاچپەرستانی کردووە.
٣) "ئیمارەت"ـی تاڵیبان شەهیدان و زانایان مەدحیان کردووە.
٤) "ئیمارەت"ـی تاڵیبان "جێگیر و چەسپاوە" لەسەر سوننەت و جەماعە و نەگۆڕاوە.
٥) پێویستە بسەلمێنرێت و جێگیربکرێت بەر لە حوکمدان لەسەر "ئیمارەت"ـی تاڵیبان و تەنها ئەوە وەردەگیرێت و قبوڵە کە لەخۆیەوە دەرچووە بە فەرمی.
٦) دەرچووەکان لە گوێڕایەڵی "ئیمارەت"ـی تاڵیبان خراپەکارن.
٧) پێویستە جەنگ بکرێت لە یەك ڕیزدا لە دژی خاچپەرستان.

بەمەش داوا لە پێشەوای ئیماندارن حوسەینی بەغدادی (الله سەریبخات و مورتەدان و خاچپەرستان بشکێنێت لەسەر دەستی) دەکات واز لە خۆراسان بێنێت بۆ دەستە و کۆمەڵەکانی تاڵیبان ئەگەرنا خیلافەتەکەی (الله سەریبخات) "دەبێتە هۆی خەفەتبارکردنی بەرپرسانی موجاهیدان، و زانایانی دین، و هەزاران موجاهیدی چاك"، وە "دەبێتە هۆی لە دەستدانی خۆشەویستیان و دڵسۆزییان" بۆی...

جا وەك وەڵامدەرەوەیەك بۆی پشتبەستوو بە الله تعالی دەڵێم:

موهاجیرەکان لە شام لە خۆراسان بە عەرەب و عەجەمەوە، شتانێکیان پێیان ڕاگەیاندم لە دەربارەی حیزبەکان لە ئەفغانستان و وەزیرستان کە نەمدەزانی، لە واقیعیشدا ئەوەی ناسراوە بە "تاڵیبان" نزیکە لە دەستە و کۆمەڵانێکی جیا جیا، هەر کۆمەڵەیەك خۆی ناودەنێت بە "تاڵیبان" و بەیعەتەکەی بە "مەلا" دەبەستێتەوە کە هیچ کەسێك نەیبینیوە لەو کاتەوەی دەسەڵاتی تاڵیبان شکستی هێنا، وە زۆربەیان لە دیوبندیە ن (فیرقەیەکی گومڕان لەسەر ئیرجاء و ڕەئی و کەلامن)، دەمارگیرن بۆ مەزهەبی حەنەفی بە نەزانینەوە (وە هەندێك لەوەی باسی دەکەم لە پاشکۆیەکە لە دەربارەی لادانە گەورەکانی تاڵیبان کە نە ئەبو حەنیفە و نە ئەهلی ڕەئی و نە مورجیئە و تەنانەت جەهمیەش ئەم عەقیدەیەی هەڵنەگرتووە)، وە زۆربەی سەرکردەکانیان پەیوەندییان هەیە لەگەڵ تاقمە سیخوڕە مورتەدەکان لە پاکستان ("ئای ئێس ئای")، وە زۆرێك لە سەربازەکانیان لەسەر شیرکی گەورەن کە لە دین دەرچوێنەرە بە هاوارکردنە مردووان و داوای شەفەعات کردن لێیان و نەزر و قوربانی کردن بۆیان و سوجدە بردن بۆ گۆڕەکانیان، وە زۆرێك لە کۆمەڵەکانیان ئێستا بە بەندەکانی هۆزەگەری حوکم دەکەن لە جیاتی حوکمە شەرعییەکان لەو ناوچانەی تیادا جێگیر بوونە و دەسەڵاتیان هەیە بەسەریانەوە، لە

پاشاندا دینەکەیان بریتییە لە "الملا" هەر مەلایەك بێت (واتە نەك بەتایبەت مەلا عومەر)، جا هەر شتێك لە حەڕام حەڵاڵ بکەن ئەوا پەسەندی دەکەن و هەر شتێکیش لە حەڵاڵ حەڕام بکەن ئەوا حەڕامی دەکەن، هیچ لە قورئان و سوننەت نازانن تەنها بۆ تەبەڕوك بەکاریدێنن... ئەمەش بە شایەدی موهاجیرەکانی خۆراسانەوە...

ئەگەر بوترێت: "ئیمارەتی تاڵیبان حوکمی بە شەریعەت کردووە و دژایەتی شیرك و بیدعەی کردووە و لەسەر سوننەت و جەماعەیە و زانایان و شەهیدان مەدحیان کردووە و دەجەنگێت لەگەڵ خاچپەرستان"، دەڵێم: ئەگەر بانگەشەکەیان ڕاست بێت لە ڕابردوویان و مێژوویان، ئەوا بە حاڵی ئێستایان و واقیعیان هەڵیانوەشاندووەتەوە، ئایا لە حوکم کردن بە شەریعەت و ڕەفتار و ڕێگای سوننەتە پشتیوانی کردن و دۆستایەتی کردنی تاغوتان و سیخوڕەکان؟ ئایا لە شەریعەتدایە دانان بە "شەرعیەت"ی دیموکراسی کوفری و ئەوەشی لەسەری بنیات دەنرێت؟ ئایا لە شەریعەتدایە خۆنزیك کردنەوە لە حکومەتی ڕافیضە مورتەدە شەڕخوازەکان بەرامبەر ئەهلی سوننە لە شام و یەمەن و عێراق و خۆراسان و فارس و جەزیرەی عەرەب؟ ئایا لە شەریعەتدایە بانگەوازی نەتەوایەتی و ڕەتکردنەوەی جیهادی (الطلب) سەرەڕای جیهادی دەفع؟ جا ئەگەر ئاگربەست لەگەڵ هەندێك لە کافرانی ئەسڵی بە ئاشتەواییەکی کاتی جائیز بێت، ئەوا دروست نییە بانگەواز بکرێت بۆ ئاشتەوایی کردن لەگەڵ هەموو کافرانی سەر زەوی! هەموو ئەم کارانەش شایەد لەسەریان لەسەر زمانی خودی سەرکردەکانە لە تاڵیبان، وە گەیشتە ئاسۆی زەوی لە ڕێگەی پێگە فەرمیەکەیان، وە زۆرێکم تیادا باسکردووە لە وتارێکی نووسراوی ڕابردوودا وەك ڕەدێك بۆ شکستخواردووی کەوتوو أبي المنذر الشنقيطي (الله تعالی لەناو گوێدرێژی زانست کۆی بکاتەوە لە دونیا و دوارۆژدا)، کە ناونیشانەکەی ئەمە بوو "خلافة على منهاج النبوّة أم خلافة قُطرية؟"

بۆیە دەڵێم، لە هەڵەیەکی دووبارەوەبوو لە نێوان سەرخەرانی دەوڵەتی ئیسلامی ئەوەیە تانە بدەن لە شەرعیەتی "ئیمارەتی" تاڵیبان بە شتانێکی فەڕعی و ئەسڵ و بنچینەکان وازلێبێنن! جا باسی ئەوە دەکەن کە مەلا عومەر قورەیشی نییە کە لە ڕاستیدا وایە (وە "ئیمارەتی تاڵیبان جەختی کردووەتەوە لە قورەیشی نەبوونی مەلا عومەر لە ژیاننامە بڵاوکراوەکەیدا لە ڕێگەی پێگەکەیان) وە مەلا عومەر بانگەشەی ئیمامەتی گەورەی نەکردووە (هەروەك ئاشکرا و ڕوونە لە وتارە دووبارەبووەکانی) وە ئەو کوژراوە و ئەو قسانەی دراونەتە پاڵی درۆیە بۆی هەڵبەستراوە (هەروەك هەندێك لەوانەی وازیان لە بزوتنەوەی تاڵیبان هێناوە و دەستیان گرتووە و پابەندن بە خیلافەت و ئیمام وا دەڵێن)، جا ئەم شتانە هەمووی فەڕعیە، هەروەك ئەوەیە ئەگەر بوترێت: ئایا

دروسته بـۆ پیاوێـك هاوسـەرگیری بکـات لەگەڵ ئـافرەتێکی مـوڕتەد لە گوندەکەیـدا هاوکـات لەگەڵ ئەوەی دایکی شایەدی دەدات کە شیری بە ئافرەتێك داوە لە گونـدەکە بە پێـنج جـار، وە نازانێـت ئایـا کە ئەمە ئەو ئافرەتەیە کە شیری پێداوە یان غەیری ئەوە، جـا مـوفتییەکە قسـە دەکـات و دەچێـتە نێـو باسـە فەرعییەکـان دەربارەی ژمارەی ئەوانەی شیرخۆرە بوونە لەلای و شك و گومان و زاڵبوونی گومـان و دڵنیـایی و شـایەدی ئافرەتەکە و شایەدی دایکەکە و سیفەتەکانی گوندەکە و سیفەتەکانی شیرپێدان هتد... وە گـرنگترین شـت لە پرسیارەکە وازلێدێنێت کە ئەویش بریتییە لەوەی ئافرەتەکە موڕتەدە!

جا دەڵێم، شێخی ئیسلام (ابـن تيميـة -رحمـه الله) دەڵێـت: "هەر کۆمەڵێـك دەرچـوو لە فەڕز و حوکمێـك لە حوکمە ئاشکرایە متواترەکانی ئیسلام ئەوا واجـب دەبێـت جەنگـی لەگەڵـدا بکرێـت بە کـۆڕای پێشـەوایانی موسڵمانان، هەرچەندە دوو شەهادەکەش دەرببڕێت، جـا ئەگەر دانیاننـا بە دوو شـەهادەکە و ڕەتیـان کـردەوە پێنج نوێژەکە ئەنجام بدەن ئەوا جەنگ کردن لە دژیان واجب دەبێـت تـاوەکو نـوێژ دەکەن، وە ئەگەر ڕەتیـان کردەوە زەکات بدەن ئەوا جەنگ لە دژیان واجب دەبێـت تـاوەکو زەکـات دەدەن، بەم شـێوەیە ئەگەر هـاتوو ڕەتیان کردەوە ڕۆژووی مانگی ڕەمەزان بگرن یان حەجی ماڵی دێرین و بەڕێـزی الله تعـالى بـکەن، بە هەمـان شێوە ئەگەر ڕەتی بکەنەوە حوکم بکەن بە حوکمی قورئان و سوننەت لە دەربارەی خوێن و سامان و ناموس و هاوسەرگیری و هاوشێوەی ئەمانە، بە هەمان شێوە ئەگەر ڕەتی بکەنەوە و وازبێنن لە فەرمان کردن بە چاکە و ڕێگری کردن و قەدەغەکردنی خراپە و جیهاد کردنی کافران تـاوەکو خۆیـان دەدەن بەدەسـتەوە و بە دەسـتی خۆیان سەرانە دەدەن و ملکەچ دەبن بۆ شەرعی پیرۆزی ئیسلام، بە هەمان شێوە ئەگەر بیـدعەیان دەرخسـت کە پـێچەوانەی قورئـان و سـوننەت و شـوێنکەوتوانی پێشـینی ئـوممەت و پێشـەوایەکانیەتی، وەك لادان و دەستێوەردان بە ئەنقەست لە ناوەکانی الله دەکەن و دەیـانگۆڕن [واتە لە مانـا و مەبەسـت لایـان دەدەن یـان دەیگۆڕن بەناوی تر]، کە ئەمەش دەربخەن و بەئاشکرا بیکەن یاخود بەدرۆخستنەوەی ناو و سیفاتەکانی الله تعالى یان بەدرۆخستنەوەی قەدەر و بڕیاری الله یان بەدرۆخسـتنەوەی ئەوەی کـۆمەڵی موسـڵمانان لەسـەری بـوون لەسـەردەمی خەلـیفە ڕاشـیدەکان یـان تـانەدان لە پێشـینەکانی یەکەم لە موهـاجیران و پشـتیوانان و ئەوانەش کە شوێنیان کەوتن بە چاکە، یان جەنگ کردن لەگەڵ موسڵمانان تاوەکو بچنە ژێـر گوێڕایەڵییـان کە لەسەریان پێویست بکات لە شەریعەتی ئیسلام دەربچن و نموونەی ئەم کارانەش" [مجموع الفتاوى].

بۆیە شەریعەتی واجب لەسەر کۆمەڵەکە کە پابەند بێت پێیەوە و دەستی پێبگرێت تەنها دادگا شەرعییەکان و دیوانەکانی حیسبە [فەرمان کردن بە چاکە و ڕێگری کردن لە خراپە] نییە، بەڵکو جیهادی دەفع و تەڵەبە لەگەڵ توانا هەبوون و دۆستایەتی کردن و دوژمنایەتی کردن و خۆشەویستی و ڕق لێبوونەوە لە پێناو الله عزّ وجل، جا دەبێت حاڵی ئەو کەسە چۆن بێت ڕەتکردنەوەی جیهادی دەفع بە ئاشکرا ڕادەگەیەنێت و دەریدەخات بەبێ شەرمی (واتە چەندین جار ڕاپانگەیاندووە کە ئەوان هەرگیز ناجەنگن لەدژی مورتەدان و نەساڕا و موشریکە هێرشبەر و داگیرکارەکانیش تەنها "داگیرکەرانی ئەفغانستان" نەبێت)، تەنانەت خۆشەویستی و پشتیوانی بۆ تاغوتان و مورتەدان دەربڕێت لە حکومەتەکانی قەتەر و پاکستان و ئێران و "ئیخوان"؟ وە بجەنگێت لەگەڵ ئەو موجاهیدەی ڕەتی دەکاتەوە و ڕازی نییە بچێتە ژێر گوێڕایەڵی بەناو ئیمارەتەکەیان و پێی دەڵێت "خاریجی" و بە ڕافیضە و تاغوتەکان و پشتیوانانیان دەڵێت "موسڵمان"؟ ئەگەر جەنگی کۆمەڵێکی موبتەدیعی ڕەتکەرەوەی سوننەت بکرێت تاوەکو شیرك و ئاژاوەگێری کۆتایی بێت و دین هەمووی بۆ الله بێت، ئایا جەنگی کۆمەڵەی ڕەتکەرەوەی وەلاء و بەڕاء ناکرێت؟! وە ئەگەر جەنگی ئەم کۆمەڵەیە کرا ئایا جەنگکردنەکە لە ڕەگەزی جەنگکردن لە دژی موبتەدیعە یان لە ڕەگەزی جەنگکردنە لە دژی کۆمەڵە ڕەتکەرەوەکانی فەرز و حوکمە ئاشکرایە متواترەکان!

ئەگەر بوترێت: "لە الله بترسە، ئەمە مەلا محمد عومەرە خزمەتکاری جیهاد و موجاهیدانە و ئەمەش ئیمارەتەکەیەتی کە موهاجیرانی لەخۆگرتووە لە ڕێکخراوی قاعیدە و جگە لەویش بەر لە هێرشە پیرۆزەکانی ١١ ئەیلول!"

دەڵێم: ئەگەر مەلا عومەر مردبێت، -کە ئاواتەخوازم وابێت، تاوەکو ئەو بەیاننامە گومڕایانە لە تەرازووی خراپەکانی نەبێت بەڵکو لە تەرازووی خراپەکانی ئەو کەسە بێت کە درۆی بەدەم کردووە- ئەگەر مەلا عومەر مردبێت، ئەوا لۆمەکردن لەسەر ئەوانەی دوای خۆیەتی، و "ئیمارەتی" تالیبانیش باشتر نییە لە ڕێکخراوی قاعیدە کە گومڕا بوو و لایدا دوای شەهیدبوونی شێخ ئوسامە بن لادن (تقبّله الله)، وە ئەگەر زیندووش بێت، ئەوا بۆ خۆی و ئیمارەتەکەی هەر ئەوەی وەك پێش خۆیان بۆ هەیە لەوانەی ڕۆژێك لە ڕۆژان شێخ عبد الله عزام و شێخ ئوسامە بن لادن جگە لەوانیش تەزکیەیان کردوون، (کربّاني وسيّاف وأحمد شاه مسعود وأحمد ياسين وحماس وعمر البشير وحسن الترابي وأبي حفص الموريتاني وعبد الحكيم بلحاج وسلمان العودة وسفر الحوالي وسيّد إمام (عبد القادر بن عبد العزيز) و شريف شيخ أحمد (رئيس "اتحاد المحاكم الإسلامية" الصومالية) و "جبهة تحرير مورو الإسلامية" وأبي خالد السوري) و زۆرێك لە سەرکردەکانی "الجماعة الإسلامية"ی میصری و "جماعة الجهاد"ی میصری و "الجماعة الإسلامية المقاتلة"ی لیبی... جا ئایا

تەزکیەی ڕابردوو ناوەکان لە گومڕایی و سەرلێشێواوی دەپارێزێت! وە هەندێك لەم ناوانە ئەسڵەن جێگیر و چەسپاو نەبوونە، بەڵام هەندێك لە سەرکردەکانی جیهاد هەڵەیان کرد و گومانی باشیان پێبردن کاتێك بینیان قەزیەکانی جیهاد سەردەخەن، جا سلمان العودة -بە نموونە- بەر لە زیندانی کردنی باوەڕی بە پرۆسەی دیموکراسی هەبوو لە کاتی جەنگی یەکەمی خەلیج، بۆیە دەشێت ئەوەی تەزکیەی کردووە ئەم باس و خواسانەی بەرچاو نەکەوتبێت کاتێك هەندێك لەمانە و حیزب و کۆمەڵەکانیانی تەزکیە کردووە، واللہ المستعان.

وە یەکێك لە پشتیوانان هەواڵی پێدام کە شێخ ئوسامە بن لادنی لە خەودا بینیوە بەر لە یاخیبوونەکەی جۆلانی، وە شێخ ئوسامە لە خەونەکەدا وتویەتی: "ئەم جەنگەمان ئەمجارە خوێن و جەستەکان تووشی نەزیف نایەن بەڵکو کەسەکان و ناوەکان دوچاری لەبەرچوون و ئیستینزاف دەکات"، وە ئەوکاتە وام لێکدایەوە کە زۆرێك لە کەسایەتییەکان و کۆمەڵەکانی حیساب کراون لەسەر جیهاد و موجاهیدان دەکەونە گومڕاییەوە، واللہ المستعان.

لە کۆتاییدا، بە "أختر محمد منصور" دەڵێم، هیچ بەریەکەوتنێك نییە لەنێوان جەنگکردنی خاچپەرستان و جەنگکردنی هاوسۆز و پشتیوانانی تاغوتان، هەروەك چۆن دەوڵەتی ئیسلامی جەنگی کرد لە دژی خاچپەرستان لە عێراق و جەنگی صەحەواتیشی کرد کە پشتیوانی ئالی سەلول و کوڕی ئینگلیز بوون، بە هەمان شێوە دەجەنگێت لەگەڵ خاچپەرستان لە خۆراسان و دەجەنگێت لەگەڵ کۆمەڵەکانی تاڵیبان تاوەکو شیرك و کوفر کۆتایی پێبێت و نەمێنێت و دین هەمووی بۆ اللہ ی تاك و تەنها دەبێت، بۆیە ئەگەر "ئیمارەت" ئاشتی دەوێت، ئەوا هیچ چارەسەرێك نییە تەنها ئەوە نەبێت کوفر بکات بە تاغوتان و ڕافیضە و ڕێکخراوە نێودەوڵەتییەکان و نەفامیەتی نەتەوەپەرستی و بەڕائەت بکات لەمانە و دوژمنایەتی هەموویان بکات و سەربازەکانی بانگ بکات بۆ وازهێنان لە شیرکەکان..

ئەوکاتە دەڵێین هەروەك "زانایان و هاوەڵ و شوێنکەوتووانی الأثر و ئەهلی سوننە و دەستگرتووان پێوەی لە هاوەڵانی پێغەمبەر (صلی اللہ علیه وسلم) تاوەکو ئەمڕۆمان وتویانە: ... خیلافەت لە قورەیشە تاوەکو دوو کەس مابێت لە خەڵك و بۆ هیچ کەسێکیش نییە ململانێ و ناکۆکیان لەگەڵ بکات و لێیان دەرناچین و بۆ جگە لەوان دانپێدانانێین تاوەکو ڕۆژی قیامەت" [حادي الأرواح].

نووسراوە لە لایەن
ئەبو مەیسەرەی شامی
اللہ تعالی لێی خۆشبێت

(پاشکۆی گومڕاییەکانی "ئیمارەتی" تاڵیبان)

-سیاسەتی دەرەوەی-

[ئەم بەیاننامە و نووسراوە فەرمییانە بڵاوکراوەتەوە لە ڕێگەی پێگەی فەرمی "ئیمارەتی" تاڵیبان و گۆڤارە فەرمییەکەی -نەك لە ڕێگەی ڕاگەیاندنی خاچپەرستی- بەڵکو ئەی "أختر محمد منصور" ماناکەیان ڕوون بکەیتەوە بەبێ تەئویلە باتنیەکان؛ بەداخەوە، هەندێك لە موهاجیرەکانی خۆراسان پێیان ڕاگەیاندم کە ئەم بەیاننامانە زۆرێك لە سەربازەکانی تاڵیبان نایزانن و ئاگاداریان نیین، چونکە "ئیمارەتەکە" بۆ جیهانی دەرەوە شێوەزارێکی هەیە و لە بەرامبەر سەربازەکانی لەناوەوە شێوەزارێکی تر، والله المستعان].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"ئیمارەتی ئیسلامی بە سوود وەرگرتن بەم دەرفەتە جارێکی تر بەوپەڕی ڕوونی و ئاشکراییەوە ڕایدەگەیەنێت بۆ هەموو جیهان بە ئەمریکاشەوە **کە ئێمە هەڕەشە نیین بۆ هیچ کەسێك**..." [بيان حول الذكرة الثانية عشرة لحادث الحادي عشر من سبتمبر].

"ئیمارەت" دەڵێت: "وەك بەدەستکەوت گرتنێکی ئەم بۆنەیە ئیمارەتی ئیسلامی ئەم هەڵوێستە زۆر بەڕوونی ڕادەگەیەنێت بۆ هەموو جیهان بە ئەمریکاشەوە: **ئێمە هەڕەشە نیین بۆ هیچ کەسێك**..." [بيان حول الذكرى الحادية عشرة لـ ١١ سبتمبر].

"ئیمارەت" دەڵێت: "ئیمارەتی ئیسلامی ئارەزووی ئەوە دەکات پەیوەندی **ئاڵوگۆڕ لەگەڵ جیهان دابمەزرێنێت و بەتایبەت جیهانی ئیسلامی و دەوڵەتانی دراوسێ لە کەشێکی پڕ لە ڕێزگرتنی یەکتر و بەرژوەندییە دەستاودەستکردنەکان** لەژێر ڕۆشنایی ڕێنماییەکانی ئیسلام و **بەرژوەندییە نیشتیمانیەکانمان، وە حەز ناکات دەستوەربدات لە کاروباری کەسانی تر**، هەروەك ڕێگە نادات دەستوەربدرێت لە کاروبارەکانی.
وە ئیمارەتی ئیسلامی جیهان دڵنیا دەکاتەوە بەوەی ڕێگە نادات بە هیچ کەسێك خاکەکانی بەکاربێنێت لە دژی کەسانی تر، هەروەها بۆ هەمووان ڕایدەگەیەنێت کە ڕێزی هەموو یاسا و دەستورە جیهانیەکان دەگرێت لەژێر ڕۆشنایی ڕێنماییەکانی دینی ئیسلامی و بەرژوەندییە نەتەوەییەکانمان. پیرۆزبایی دەکەین لە حکومەتەکانی

دوای شۆڕشـەکان و گەلانـی عەرەبـی بە ژیـان و بـارودۆخە نوێیەکەیـان، وە هیـوای بەرەوپـێش چـوون و داهاتووی ڕووناك و ڕەچاوکردنی ڕێنماییە ئیسلامییەکان لە ژیانیاندا دەخوازین بۆیـان" [بیـان بمناسـبة حلـول عید الفطر المبارك لعام ١٤٣٣ هـ].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"سیاسەتمان دەربارەی ڕژێمەکە لە داهاتووی ئەفغانستان بریتییە لەوەی ئێمە ڕژێمی ئیسـلامی ڕاستەقینەمان دەوێت کە متمانەی هەموو دانیشتوانی وڵاتەکە بەدەسـتبهێنێت، وە هەمـوو نەتەوە و کەسـە نیشـتەجێبووەکان لەم وڵاتەدا پێگەی خۆیان هەبێت، و کاروبارەکەی بگەڕێنرێتەوە بۆ خەڵکەکەی، **وە پەیوەندی ئـاڵوگۆڕکردنی بۆ هەبێت لەگەڵ دەوڵەتانی جیهان و نـاوچەکەش لە چوارچێـوەی ڕێزگرتنـی بەرامـبەر، لەسـەر ئەساسـی بەرژوەندیە ئیسلامی و نەتەوەییەکانمان**" [بیان بمناسبة عید الفطر المبارك لعام ١٤٣٢ هـ].

"ئـیمارەت" دەڵێـت: بەڕاسـتی ئیمارەتـی ئەفغانسـتانی ئیسـلامی دڵنیاتـان دەکـاتەوە بەوەی هەوڵ دەدات بـۆ ڕزگارکردنی وڵات و دامەزراندنی ڕژێمێکی ئیسلامی ئازاد خاوەن لێهاتوویی و توانا تیایدا، کە هەموو ئەفغان دەگرێتەوە، وە خۆشگوزەرانی گەل، و پێشکەوتن، و دادگەری کۆمەڵایەتی، و بردنەوەی کاروبارەکان بـۆ لای خەڵکەکەی پێکدێنێت و لە خاڵە سەرەکییەکانە لە پرۆگرامەکەی، وە مافەکانی هەموو چین و توێژەکـانی گەل دەستەبەر دەکات بەشێوازێکی دروست، **وە پەیوەندیە چاکەکان لەگەڵ دەوڵەتانی ناوچەکە بەهێز دەکـات و پاڵپشـتی دەکـات، وە لەگەڵ جیهـانیش، و بەتـایبەت لەگەڵ دەوڵەتـانی دروا‌سێ** لەژێـر ڕۆشـنایی بنچینـە ئیسلامییەکان و بەرژوەندیەکانی گەل لە چوارچێوەی ڕێزگرتنی بەرامبەر" [بیان مناسبة عید الأضحی المبـارك لعام ١٤٣٤ هـ].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"**وە سەبارەت بە سیاسەتی دەرەوە ئەوا بنچینە تیایدا بەپێی سیاسـەتە جێگیـرە هەمیشـەییەکەمان بـریتییە لە سیاسەتی (لا ضرر ولا ضرار) واتە: نە زیان بە خۆت بگەیەنە، و نە بە کەسانی تر. ئێمە زیان نـاگەیەنین بە هیچ کەسێك**، و ڕێگە نادەین بە هیچ کەسێکیش وڵاتەکەمان بەکاربێنێت بـۆ زیـان گەیانـدن بە کەسـانی تـر، هەروەك زیان و خراپە لە کەسانی تریش قبوڵ ناکەین. **وە ئێمە پەیوەنـدی بـاش و چـاك دروسـت دەکەیـن لەگەڵ هەر کەسێك و لایەنێك ڕێزی ئەفغانستان بگرێت** وەك وڵاتێکی ئیسـلامی ئـازاد، وە پەیوەنـدیەکان و بۆنەکانی بەئێمەوە، شێواز و شەقڵێکی داگیرکاریانەی نەبێت، **جا ئەگەر ئەم لایەنانە زلهێزەکانی جیهان بـن،**

یان دەوڵەتانی دراوسێ بن، یان هەر وڵاتێکی تر لە وڵاتانی جیهان. شایانی باسە ئەم سیاسەتەمان ڕوونکردۆتەوە بۆ جیهان لە بەیاننامەکانی ڕابردوو، و هەروەها لە ڕێگەی نووسینگە سیاسیەکەمان" [بیان بمناسبة حلول الفطر المبارك لعام ١٤٣٤ هـ].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی لە پاڵ تێکۆشانە سەربازییەکەیدا هەندێك ئامانج و ستراتیجی سیاسی هەیە کە پەیوەستە تەنها بە ئەفغانستان، **و ئەو نیەتی ئەوەی نییە زیان بگەیەنێت بە کەسانی تر**، و ڕێگە بە هیچ کەسێك نادات خاکی ئەفغانستان بەکاربێنێت بۆ هەڕەشە خستنە سەر ئاسایشی دەوڵەتانی تر، **چونکە دەیەوێت لەژێر سایەی ڕێزگرتنی بەرامبەر پەیوەندی چاك لەگەڵ هەموو دەوڵەتانی جیهان دابمەزرێنێت، و بەتایبەت لەگەڵ دەوڵەتانی هاوسێ، هەروەك دادپەروەری و ئاشتی دەوێت نەك تەنها بۆ وڵاتەکەی خۆی بەڵکو بۆ هەموو جیهان**. بەڵام ئیمارەتی ئیسلامی وادەبینێت کە دووبارە سەربەخۆیی وڵات بە کۆتایی هێنانی داگیرکاری دەبێت لە واجبە دینیەکەی **و بەرپرسیاریەتییە نیشتیمانییەکەی** [...] ئیمارەتی ئیسلامی بڕیاری داوە نووسینگەیەکی سیاسی تایبەت بەخۆی بکاتەوە لە دەوڵەتی قەتەڕ، بۆ ڕوونکردنەوەی ستراتیجییەکەی و ئەم ئامانجانەی: -**گفتوگۆکردن و لێك تێگەیشتن لەگەڵ دەوڵەتانی جیهان لە باشکردنی پەیوەندیەکان**. - پاڵپشتی کردنی پرۆسەیەکی سیاسی و چارەسەرێکی ئاشتیانە کە کۆتایی هێنان بە داگیرکردنی ئەفغانستان دەستەبەر بکات، وە دامەزراندنی ڕژێمێکی ئیسلامی سەربەخۆ تیایدا، وە ڕەخساندنی کەشی ئاسایشی ڕاستەقینە، هەر ئەمەشە کە گەل دەیەوێت. - دیدار ئەنجامدان لەگەڵ ئەفغان بەپێی ئەوەی بارودۆخەکان دەخوازێت. - **درێژەدان بە پەیوەندییەکان لەگەڵ ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان(UN) ، و ڕێکخراوە هەرێمی و نێودەوڵەتیەکان، و دامەزراوە ناحکومییەکان**" [بيان حول افتتاح مكتب سياسي لإمارة أفغانستان في دولة قطر].

وتەبێژی "ئیمارەت" دەڵێت:

"ئیمارەتی ئیسلامی بەهۆی ئەوەی لایەنێکی خاوەن بەرپرسیاریەتیە، **هەمووان دڵنیا دەکاتەوە بەوەی هیچ زیانێك ڕوونادات لە ئەفغانستانەوە بۆ هەر وڵاتێك لە وڵاتەکانی ناوچەکە یان وڵاتێکی هاوسێ، ئێمە داوای ئاسایش بۆ وڵاتەکەمان و ناوچەکە دەکەین**" [تصريحات المتحدث باسم الإمارة حول قلق بعض دول المنطقة].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"**ئیمارەتی ئیسلامی لە ڕووی واقیعی هاریکاری دوولایەنی و ڕێزگرتنی یەکتر داوای ڕەفتارکردن کردن دەکات لەگەڵ دەوڵەتانی جیهان و دەوڵەتانی ناوچەکە، وە ئیمارەتی ئیسلامی زیانی بەهیچ یەکێك نەگەیاندووە لە پێشوودا، و زیانیش ناگەیەنێت بە کەس لە ئێستادا و لە داهاتووش**، هەروەك ڕێگە بە هیچ کەسێك نادات خاکی ئەفغان بەکاربهێنێت دژ بە هەر کەس و لایەنێك" [متن موقف إمارة أفغانستان المعلن في المؤتمر البحثي المنعقد في فرنسا].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"**ئێمە پارێزگاری دەکەین لە پەیوەندیە چاکەکان لەگەڵ هەر لایەنێك ڕێزی ئەفغانستان بگرێت وەك دەوڵەتێکی ئیسلامی خاوەن سەروەرییێکی سەربەخۆ، وە پەیوەندیەکان و بۆنەکانی بە ئەفغانستانەوە خاوەن شێوازێکی خۆسەپێنەری داگیرکاری نەبێت.** وە وای دەبینم ئەمە داواکاری و هیوای هەموو ئەفغانییێکی ئازادی موسڵمان بێت" [بيان بمناسبة عيد الأضحى المبارك ١٤٣٣ هـ].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"**بەڕاستی ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی باوەڕی بە دامەزراندنی پەیوەندی ئەرێنی لەگەڵ هەموو دەوڵەتانی دراوسێ هەیە لە چوارچێوەی ڕێزگرتنی بەرامبەر**، وە دەیەوێت دەرگایەکی نوێ بکاتەوە بۆ هاریکاری تەواو لەگەڵی لە بوارەکانی گەشەپێدانی ئابووری و باشبوون لەگەڵ دراوسێ، **ئێمە پێمان وایە هەموو ناوچەکە وەك یەك ماڵ وایە لە بەرهەڵستی کردنی داگیرکار**، وە دەمانەوێت بە ڕۆڵی ئەرێنیمان هەڵسین لە سەقامگیرکردنی بارۆدۆخەکان لە ناوچەکەدا، **وە هەموو دەوڵەتان دڵنیا دەکەینەوە کە ئیمارەتی ئیسلامی [...] هەروەك ڕێگەش نادات بە هیچ یەکێك دەستوەربدات لە کاروبارەکانی، بە هەمان شێوە ئەویش دەستوەرنادات لە کاروباری خەڵکانی تر [...] بەڕاستی ڕاگەیاندنی دوژمن بە درۆ و بوهتان وا پیشانمان دەدات کە هەڕەشە بین بۆ هەندێك لە دەوڵەتانی جیهان [...] نەریتە نێودەوڵەتییەکانی هاوچەرخ ڕێگە نادات بە هیچ دەوڵەتێك لە جیهان کە دەستوەربدات لە کاروباری ناوخۆیی دەوڵەتانی دراوسێ**، [...] ئێمە لێرەوە داوا دەکەین لە هەموو دەوڵەتانی ئیسلامی، و دەوڵەتانی دراوسێ، کە هەڵسن بە جێبەجێکردنی ڕۆڵە ئەرێنیە مێژووییەکەیان." [تهنئة بحلول عيد الأضحى ١٤٣٠ هـ].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"بەڕاستی سیاسەتی دەرەوەی داهاتوومان بەرانبەر دەوڵەتانی دراوسێ و دەوڵەتانی ئیسلامی و نائیسلامییش لەسەر ئەساسی ڕەفتارکردنی بەرامبەر دەبێت، ئێمە سیاسەتی دەرەوەمان لەسەر بنچینەی لادان و دوورخستنەوەی زیانی کەسانی تر و زیان نەگەیاندن بە کەسانی تر دروست دەکەین، **وە ڕژێمەکەی داهاتوومان بەپێی بڕیاردراوە شەرعییەکان هەڵسوکەوت دەکات لەگەڵیان لە هەموو ئەو هەوڵانەی خراوەتە گەڕ لە ناوچەکە و جیهانیش بە مەبەستی هێنانەدی ئاشتی و دۆزینەوەی خۆشگوزەرانی ئینسانی، و گەشەپێدانی ئابووری**، وە ڕژێمەکەمان یارمەتی دەوڵەتانی ناوچەکە دەدات لە کۆتایی هێنان بە کێشە هەرێمیەکان وەك کێشەی مادده هۆشبەرەکان، و پیسی ژینگە، و کێشە بازرگانی و ئابووریەکان" [تهنئة بحلول عيد الفطر ١٤٣١ هـ].

وتەبێژی "ئیمارەت" دەڵێت:

"موجاهیدانی ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی چوار سەربازیان لە پاسەوانانی سنووری کۆماری تاجیکستان دەستگیرکرد لە مانگی دیسەمبەر لە ساڵی ڕابردوو کاتێك سنووری ئەفغانستانیان بڕی. ئیمارەتی ئیسلامی هەفتەی ڕابردوو چوار سەربازەکەی گەڕاندەوە بۆ دەوڵەتی هاوسێ تاجیکستان بە نێوەندگیری دەوڵەتی قەتەڕ بەئامانجی چاکەی دراوسێیەتی، و **هاوسۆزی ئیسلامی** لەگەڵ گەلی تاجیکستان **و بەمەبەستی پارێزگاری کردن لە بەستەرە چاکەکان لە داهاتوودا، بەبێ هیچ مامەڵەیەك یان گۆڕینەوەیەك هاوکات بە تەندروستییێکی باش دەژین و سەلامەتن. ئەم هەنگاوە لە لایەن ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی لەسەر سۆزداری ئیسلامی و بەزەیی ئینسانی دامەزراوە کە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی ئیمارەتی ئیسلامی بەستەری باشی دەوێت لەگەڵ دەوڵەتانی جیهان و بەتایبەت دەوڵەتانی دراوسێ**، بەگوێرەی بەرپرسیاریەتیە ئیسلامی و **نەتەوەییەکەی، دەیەوێت بەستەری هەبێت لەگەڵ دراوسێیەکانی و جیهانیش** بۆ بەرژەوەندی ئیسلام و **نیشتیمان**" [تصريحات المتحدث باسم الإمارة حول إعادة أربعة جنود من حرس الحدود الطاجيكيين].

وە "ئیمارەت" لە کۆنگرەیەکدا کە کافران بەستبوویان بۆ ئەوەی پەلکێشی بکەن بۆ ئاشتەوایی کردن لەگەڵ حکومەتی (کرزاي) مورتەد، دەڵێت:

"**بەر لە هەموو شتێك، سوپاسی ڕێکخراوی باجواش ـی نێودەوڵەتی دەکەم و بەتایبەت ئەمینداری گشتیەکەی بەڕێز پرۆفیسۆر پاولۆ کوتا راموسینو** کاتێك بە هەوڵ و کۆششی و یاوەری ئەو توانرا ئەم دانیشتنە ببەسترێت، **هەروەك سوپاسی حکومەتی دەوڵەتی قەتەڕی دراوسێ دەکەم** کە ئاسانکاری پێویستی کرد بۆ

بەشداربووان لەم کۆنگرەدا. **ڕێز و سڵاوم هەیە بۆ بەشداربووان. ئەی ئامادەبووانی بەڕێز!** [...] ئەگەر بەڕاستی دەوڵەتانی داگیرکار دەیانەوێت بارودۆخەکان بگۆڕن لە ئەفغانستان ئەوا بەر لە هەموو شتێك پێویستە سیاسەتێك بدۆزرێتەوە بنیانراو بێت لەسەر ڕاستییەکان، **وە مافی ڕەوای گەلی ئەفغانی قبوڵ بکات کە بریتییە لە سەربەخۆیی و ڕژێم بەپێی ئارەزووی خۆی؛** [...] ئەفغانستان لە لیستی گەندەڵی بەڕێوەبردن و بە قاچاخ بردنی مادده هۆشبەرەکان پلەی یەکەمی هەیە. ئەم دیمەنانە و ڕووداوانەی بەهۆیانەوە، وڵات دەڕوات بەرەو قەیران و داهاتوویەکی نادیار، لە ڕووی ئەو هەوڵانەی دەدرێت بۆ سڕینەوەی ناسنامەی ئیسلامی و **نیشتیمانی** وڵاتەکە، دەستانێکی شاراوە و هەندێکی تریش ئاشکران، تۆوی دوژمنایەتی و ڕق لێبوونەوە دەچێنن لە نێوان چینەکانی وڵاتە هاوسێیەکە، وە کەسانێك دەکەنە فەرمانبەر لەناو وڵاتەکە کە بەرژەوەندییەکانی بیانی پێش دەخەن **بەسەر بەرژەوەندیە نەتەوەییەکان و بەرژەوەندیە نەتەوەییەکانمان ڕووبەڕووی مەترسی دەکەنەوە.** هەموو ئەم کارانە ڕۆڵێکی گەورەی هەیە لە دۆخی ئێستای قەیراناوی ئەفغانستان. لە بەرامبەر ئەم کارەساتانەدا بەڕاستی ئەم بەرهەڵستی کردنەی ئێستا بریتییە لە هەڵسانی ئیسلامی و **نیشتیمانی.** [...] بە هەزاران لە هۆکارەکانی ڕاگەیاندنی ئەلیکترۆنی و چاپکراوی داگیرکەران و پشتیوانانیان درێژەیان داوە بە پڕوپاگەندەیەکی نەرێنی دژ بە بەرهەڵستکاری ئیسلامی **نەتەوەیی** ئێستا، هەوڵدەدات بۆ کوشتنی کەسایەتی بەرهەڵستکاریی جیهادی و لەناوبردنی سومعەکەی، بەڵام چونکە **هەڵسانێکی نەتەوەییشە** بۆیە نەیانتوانیوە کەلێن و بۆشاییەك بدۆزنەوە لە نێوان بەرهەڵستکاری جیهادی و گەل، [...] لە کاتێکدا هێزە بیانییەکان بوونیان هەبێت ناکرێت حکومەتێکی سەربەخۆ پێکبهێنرێت لە ئەفغانستان، هەروەك سەربەخۆیی وڵاتەکەش تەواو نابێت، بە هەمان شێوە ناکرێت ستراتیجییێك بدۆزرێتەوە لەسەر ئەساسی بەرژەوەندیە ئیسلامی و **نەتەوەییەکان** دابمەزرێت. وەك چۆن جەنگ هەڵگیرسا لە نیشتیمانی خۆشەویست بەهۆی داگیرکاری بیانی؛ جا دەرچوونی سەربازانی بیانی ان شاء الله دەبێتە سەرەتایەك **بۆ ئاشتی لە نێوان ئەفغان.** ئەفغان دەرفەتێکی دەستدەکەوێت بۆ ئەوەی **کۆببنەوە لەنێوان خۆیاندا لەسەر بەشە هاوبەشکراوەکان**، وە ڕژێمی ئیسلامی پێکبێت هەموو ئەفغان بگرێتەوە. ئەفغان چی دەوێت؟ ئەفغان عاشقی دین و **نیشتیمانە**، وەك سەرەتایەك لە **ئیسکەندەر** تاوەکو داگیرکاری ئێستای ئەمریکی بۆیە هەر کەسێك هێرش بکاتە سەر وڵاتەکەیان و بەها ئیسلامی و **نەتەوەییەکان** ببەزێنێت ئەوا دەردەچن بۆ بەرەنگاربوونەوەی بە ماڵ و سامان و گیانیان. ئێستاش بە هەمان شێوە بە شێوازێکی باش بەرگری دەکەن لە مافەکانیان کە مافی ئیسلامی و ئینسانی و نێودەوڵەتی دانپیادانراوە بۆ گەلەکەمان. **ئەفغان دەستتیان نییە لە کاری تێکدەرانە لە هەر شوێنێکی ئەم جیهانە دژ بە هیچ حکومەتێك یان گەلێك؛** [...]لە پێناو ئاشتی پێویستە بەرژەوەندیە گشتییەکان و سوودە **نەتەوەییەکان** پێشبخرێت بەسەر سوودە تاکەکەسی و حیزبییەکان؛ چونکە بە بوونی ئەم

سیفەتانە چاكسازی و ئاشتی فەراهەم دێت، نەك لە ڕێگای فڕوفێڵ و بەكارهێنانی هێز. وە بە هەمان شـێوە لە پێویستیدایە كە ئەوانەی پرۆژەی ئاشتی و چاكسازی بەڕێوە دەبەن، ئەندامانێك بن **باوەڕیان بە پیرۆز ڕاگرتنی ئاشتی هەبێت**. [...] هەروەك پێویستە سەیری ئاشتی نەكرێت وەك ئەوەی بۆسەیەك بێت لە جەنگ بەجۆرێك هەر لایەنێك چاودێر بێت و چاوەڕوانی شكستی لایەنەكەی تر بكات، بەڵكـو دەبێـت وای لە قەڵەم بـدەن كە ڕێسایەكی سـەرەكییە بـۆ گەیشـتن بە ئامـانجە ئیسـلامی و **نیشـتیمانییە** هاوبەشـەكان و ئاسایشـی گەل. [...] پرۆژەی ئاشتی و لیستی ڕەش دوو چەمكی دژیەكـن، یەكنـاگرنەوە؛ بـۆیە پێویسـتە لیسـتە ڕەشـەكە و لیسـتی ئامادەكراو هەڵبوەشێنرێنەوە. وە بە هەمان شێوە لە پێویستییەكانە دوو لایەنەكەی ئاشـتی پـرۆژەی ئاشـتی لە كەشێك لە ئازادیدا درێژە پێبدەن لەسەر هەمان ڕێگا و دوور لە هەر جۆرێكی فشار خستنەسەر، نەك یەكێـك لە دوو لایەنەكە لە لیستی ڕەش بێت، و نەتوانێت بە ئازادی گەشت بكات، وە لەژێر چاودێری و ڕاونان بێـت لە هەر كاتێكدا، بەڵام لایەنەكەی تر ئازادی هەبێت، [...] ئەفغان مافی خۆی هەیە وەك هەموو خەڵكی تر لە جیهان بەوەی وڵاتێكی سەربەخۆ و بوژاوەیان هەبێـت، و ڕژێمێـك پێكبهێـنن بەپێـی بنەمـا ئیسـلامی و بەهـا **نەتەوەییەكانیان**. [...] ئیمارەتی ئیسلامی لە پێناو پێشكەوتنی وڵاتە خۆشەویستەكەی و گەلە جـوامێرەكەی، و ژیانی خۆش و كامەرانی، وە بۆ چاڵاككردنەوەی كاروبارەكـان پێـی وایە **بـوونی قـانونی سـەرەكی پێویسـتە بەجۆرێك لەسەر** بنەماكانی دینی ئیسلامی پیرۆز، **و بەرژەوەندیە نەتەوەییەكان** و سەربەرزییە مێژووییەكان و دادگەری كۆمەڵایەتی دابنرێت، پابەند بێت بە ڕێزی ئینسانی **و بەها نەتەوەییەكان**، و مـافە ئینسـانییەكان، وە سەلامەتی خاكەكانی وڵات دەستەبەر بكات، **وە هەمـوو مافەكـانی گشـت هاوڵاتییـانیش**، وە هـیچ بەنـدێك لەخۆنەگرێت كە پێچەوانەی بنەماكانی ئیسلامی **و بەرژەوەنـدیە نەتەوەییەكـان**، و دابونەریتەكـانی ئەفغـانی بێت. وە بەفەزڵی قانونی ئەساسی لە حكومەتی داهاتوو هاوسەنگی دەسەڵاتی سیاسـی، **و بەشـداری كردنـی هەموو لایەنە ئەفغانییەكان لە حكومەتەكە دابین بكات**. ئێمە بەڕاشكاوی دەڵێین كە دەبێت پەراوێزی قانونی ئەساسی ڕیزبەند و ڕێكبخرێت لە كەشێكی پڕ لە ئازادی لە لایەن پسپۆڕەكانی ئەفغـان، **وە پاشـان پێشـكەش بكرێت بۆ گەل بۆ بەدەستهێنانی پشتگیری**، [...] بەڕاستی ئەندامانی ئیمارەتی ئیسـلامی لەناوەڕاسـتی گەلـدا ڕاپەڕیون و دەرچوون، و لەناوەڕاستی گەلیش دەژین، وە هەمیشە و بەشێوەیەكی كـرداری قوربانییـان داوە لە پێنـاو بەدیهێنـانی هیـوا و ئـاواتە ئیسـلامی **و نەتەوەییەكـانی** گەل، بـۆ ئەوەی بە خۆشـگوزەرانی بـژین لە ئەفغانستانی ئیسلامی بوژاوە، وە گەلەكەمان هەناسە بدات و بـژی بە ئاسـوودەیی لە وڵاتە سـەربەخۆیەكەی، وە كاروبارە ئابووری و كۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیری و سیاسییەكان ڕێكبخەین لەژێر ڕۆشـنایی بنەمـا ئیسـلامی و **نەتەوەییەكـان**. [...] **بەڕاسـتی ئیمارەتـی ئەفغانسـتانی ئیسـلامی لە شـێوەیەكدا جـارێكی تـر سیاسـەتێك ڕادەگەیەنێت كە ئەو نایەوێت زیان بگەیەنێت بە كەسانی تر، هەروەك ڕێگەش نـادات بە كەسـانی تـر كە**

خاکەکانی ئەفغانستان دژ بە هیچ یەکێك بەکاربهێنن، لەپێناو بوژاندنەوەی گەل دەیەوێت هاریکاری بکات لە هەموو بوارەکان لەگەڵ دەوڵەتانی جیهان بە دەوڵەتانی دراوسێشەوە، وە پێشوازی دەکات لە هەموو نێوەندگیرییە دڵسۆزەکان لە لایەن هەر کەسێکەوە بکرێت لە پێناو سەقامگیربوونی ئاشتی لە ئەفغانستان"
[متن البیان الذي تلي من قبل وفد المکتب السیاسي لإمارة أفغانستان فی مؤتمر باجواش البحثي].

-هەڵوێستیان سەبارەت بە تاغوتە زیندانیکراوەکەی میصر (محمد مورسی)-

"ئیمارەت" دەڵێت:

"لیژنەی باڵای هەڵبژاردنەکانی سەرۆکایەتی لە میصر دوو ڕۆژ لەمەوبەر، سەرکەوتنی دکتۆر محمد مورسی ڕاگەیاند لە هەڵبژاردنەکانی سەرۆکایەتی لەسەر پۆستی سەرۆکی کۆماری، **کە بە یەکەم سەرۆکی هەڵبژێردراو بە ویستی گەل لە قەڵەم دەدرێت**، وە بەهۆی ئەوەی میصر ڕۆڵێکی میحوەری هەیە لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست، **وە هەڵبژاردنی پاڵێوراوی ئیخوان موسلیمین دکتۆر محمد مورسی بە ویست و خواستی گەلی ئەم دەوڵەتە ئیسلامییە، بە گۆڕانکارییەکی گەورە لە قەڵەم دەدرێت لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بەڵکو لەسەر ئاستی هەموو جیهانی ئیسلامی، بەجۆرێك ئومێدی ڕوودانی گۆڕانکارییەکی ئەرێنی بەسوودی لێ دەکرێت بۆ هەموو ئوممەتی ئیسلامی**. وە سەرکەوتنی پاڵێوراوی ئیسلامی لە سەرۆکایەتی میصر بە بەهێزترین گورز لەسەر پیلانە فراوانکردنەکەی جوولەکە و ئەمریکا لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و لە هەموو جیهان هەژمار دەکرێت، **وە داوا لە الله عز وجل دەکەین گەلی موسڵمانی میصر و سەرۆکە ئیسلامییە هەڵبژێردراوەکەی سەرکەوتوو بکات**، وە ئومێدمان وایە ئەم دەرفەتە گرنگە بقۆزنەوە، و سوود وەربگرن لەم سەرکەوتنە مێژووییە بۆ بەرگری کردن لە ئوممەتی ئیسلامی و بەدیهێنانی بەرژەوەندیە ئیسلامییەکان. **ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی پیرۆزبایی دەکات لە گەلی میصری هاوسێ و سەرۆکە هەڵبژێردراوەکەی دکتۆر محمد مورسی بەبۆنەی ئەم سەرکەوتنە ئاشکرایە، وە جوانترین ئاوات دەخوازێت بۆ ئەم بۆنە پیرۆزە. وە سەرکردایەتی باڵا لە ئیمارەتی ئیسلامی داوا لە الله تعالی دەکات کە سەرکردایەتی ئیسلامی نوێی میصری سەرکەوتوو بکات بۆ خزمەتکردنی گەلەکەی**، و لە بەرگری کردن لە قەزیە ئیسلامییەکان لەسەر ئاستی جیهانی ئیسلامی" [بیان الإمارة حول فوز مرشح إخوان المسلمین الدکتور محمد مرسي فی الانتخابات الرئاسیة بمصر].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"سوپای میصری لە سێی مانگی یولیوی ئێستا هەڵسا بە دوورخستنەوەی سەرۆکی هەڵبژێردراو دکتۆر محمد مورسی لەڕێی کودەتایەکی سەربازی کە بە هاندانی لایەنە بیانییەکان بوو، بەوەندەش نەوەستان کە ڕێزی یاسا و ویستی گەلی میصرییان نەگرت، بەڵکو ژمارەیەك لە ئەندامانی **حکومەتە شەرعییەکە** و کەسایەتییە ئیسلامییەکانیان دەستگیرکرد، [...] بەڵام! لەبری ئەوەی سوپا بچێتە پاڵ **حکومەتە شەرعییەکە** و سەرۆکی هەڵبژێردراو، و کۆتایی بهێنێت بە وروژێنەرانی ئاژاوە و فیتنە، چووە پاڵ عەلمانییەکان و لیبراڵییەکان دژ بە **حکومەتی شەرعی** و سەرۆکی هەڵبژێردراو! [...] وە بۆ ئەوەی ئەم مەینەتیەی ئێستا کۆتایی پێبێت لە میصر، **پێویستە سەرۆکی هەڵبژێردراو دکتۆر محمد مورسی بە زوویی بگەڕێتەوە، وە دەسەڵاتە یاسایی و شەرعییەکەی بۆ بگەڕێنرێتەوە**، وە سەرکردە و ئەندامەکانی حیزبە ئیسلامییەکان ئازاد بکرێن، و دووربکەونەوە لە گرتن و ڕاوەدونانی ئەوانەی ماون؛ چونکە ئەم کارە دزێو و ناشرینانە چارەنووسێکی خراپ و زیانبەخشی گەورەی هەیە نەك تەنها ئایندەی میصر و گەلەکەی دوچاری مەترسی و بەفیڕۆچوون دەبنەوە، **بەڵکو شوێنەوارێکی نەرێنی دەبێت لەسەر وڵاتەکەمان بەتایبەت، و لەسەر دەوڵەتانی ئیسلامی بە گشتی، جا خەڵکی ناچار دەبن وڵاتەکانیان جێبهێڵن، بەمەش ناوچەکە و جیهان بە ئاڕاستەی فەساد و تێکچوون و نەمانی ئاسایش دەچێت**" [الشعب المصري ومأساة الديمقراطية].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"بەوپەڕی دڵتەنگی و خەمبارییەوە دەڵێین بەیانی ڕۆژی چوارشەممە، حەوتی مانگی شەوالی ساڵی ١٤٣٤ هـ، سوپای میصری و سەربازانی ئاسایش و پۆلیس هەڵسان بە بڵاوەپێکردنی دوو گەورەترین خۆپیشاندان، کە بۆ ماوەی نزیکەی دوو مانگ بەردەوام بوو، لە لایەن پشتیوانە ئاشتیخوازەکانی سەرۆکی هەڵبژێردراو محمد مورسی کە ڕەتکەرەوە و ناڕازی بوون بەرامبەر کوتادە سەربازییەکە، بە هێزی چەك و گازی فرمێسك ڕژێن لە شاری قاهیرە پایتەختی میصر! [...] بەڕاستی ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی لە کاتێکدا کە ئیدانەی ئەم تاوانە قێزەون و نائەخلاقی و نائینسانییە دەکات بە توندوتیژترین دەستەواژە، داوا لە سوپا و پۆلیس لە میصر دەکات بەوەی دەستهەڵبگرن لە ڕشتنی خوێنی بێتاوانەکان و ستەملێکراوان لە منداڵان و ئافرەتان و گەنجان و پیرەکان، وە بۆ ئەوەی بارودۆخەکە بەرەو خراپتر و ئاڵۆزتر نەڕوات، **دەبێت ڕێگە خۆش بکرێت بۆ گەڕانەوەی سەرۆکی شەرعی هەڵبژێردراو بۆ سەر کورسی دەسەڵات**" [بيان إمارة أفغانستان حول المجازر المستمرة في مصر].

وتەبێژی فەرمی "ئیمارەت" دەڵێت:

"بەڕاستی ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی کودەتاکە بەسەر نوێنەری گروپ و لایەنە ئیسلامییەکان لە میسرـ و سەرۆکی هەڵبژێردراو محمد مورسی، وە لابردنی بە زەبر لە کورسی دەسەڵات، و کوشتنی بەرهەڵستکارە ئیسلامییەکان و دەستگیرکردنیان، بە سەرپێچی هەموو یاساکان، و دەستدرێژی کردنە سەر مافەکان لە قەڵەم دەدات، **وە گەلی میسری هاوسێ بانگ دەکات بۆ ئەوەی لەژێر ڕۆشنایی بنەماکانی ئیسلامی خۆیان جوان بکەن بە دان بەخۆداگرتن و ئارامگرتن و دانایی و چاوساغی**، وە بەشێوەیەکی تایبەت پێداگرین لەسەر پێویستییێتی یەکگرتنی حیزبە ئیسلامییەکان، وە ڕێگە نەدەن بە زیادبوونی ئاگری ناکۆکی و دووبەرەکی و ئاژاوە لەناو گەل، **هەروەك ئیمارەتی ئیسلامی بانگەوازی هەموو جیهان، و دەوڵەتانی ئیسلامی، و ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان، و کۆنگرەی ئیسلامی و تەواوی ڕێکخراوە نێودەوڵەتییەکان دەکات کە بەپێی یاسا بچنە پاڵ ویستی گەلی میسری و داواکارییەکانی**، وە ڕاپەڕن بۆ سەرخستنی ستەملێکراوان، و بە ڕووی توندوتیژی و ستەم بوەستنەوە، وە هەنگاوی پێویست بگرنەبەر بۆ لەناوبردن و کۆتایی پێهێنانیان" [تصريحات الناطق باسم الإمارة حول الأوضاع الأخيرة في جمهورية مصر العربية].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"ڕۆژی پێنج شەممەی ڕابردوو ٢٠١٥/٥/١٦ دادگای ڕژێمی کودەتاچی لە میسرـ حوکمێکی زۆردارانەی دا بەوەی دەبێت **دکتۆر محمد مورسی سەرۆکی شەرعی میسر** و کۆمەڵێك لە ئەندامانی بزوتنەوەی حەماس و ژمارەیەك لە سەرکردە گرنگەکان لە ڕێکخراوی ئیخوان موسلیمین لە سێدارە بدرێن. ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی لەکاتێکدا کە ئیدانەی ئەم حوکمە زۆردارە دەکات بە توندترین دەستەواژەکان و ڕەتی دەکاتەوە، لە هەمان کاتدا **داوا لە هەموو کۆمەڵە نێودەوڵەتی و هەرێمیەکانی مافی ئینسان، و ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان دەکات، وە بەتایبەتیش دەوڵەتانی ئیسلامی و ڕێکخراوی هاریکاری ئیسلامی، و هەروەها کەسایەتیە کاریگەرەکان لە جیهانی ئیسلامی، کە بەپێی سۆز و بەزەیی ئینسانی و برایەتی ئیسلامی هەڵسن بە بەرپرسیاریەتیە ئینسانی و ئیسلامییەکەیان** بۆ ڕاگرتنی جێبەجێکردنی ئەم حوکمە ستەمکاریە، وە ڕێگە نەدەن ڕژێمی کودەتاچی لە میسر هەڵسێت بە نموونەی ئەم کارە خۆویستیە نائینسانی و نائەخلاقییانە" [بيان الإمارة حول إصدار حكم إعدام **الرئيس الشرعي لمصر** الدكتور محمد مرسي].

-هەڵوێستیان دەربارەی تاغوتی قەتەڕ-

"ئیبارەت" دەڵێت:

"**هەروەك بەم بۆنەیەوە سوپاسی شکۆدار و پایەبەرز ئەمیری دەوڵەتی قەتەڕ (الشیخ تمیم بن حمد بن خلیفة آل ثاني) دەکەین، کە هەوڵ و تێکۆشانی دڵسۆزی داوە، و ڕۆڵێکی نێوەندگیری سەرکەوتووی هەبووە،** لە پێناو ڕزگارکردنی سەرکردە ناوبراوەکان و مێوانداری **کردنیان، داوا لە الله دەکەم جێگرەوەیەکی چاکی بۆ دابنێت لە دونیا و پاداشتی گەورەی بداتەوە لە دوارۆژدا.** هەروەها داوا لە الله تعالى دەکەم هەموو زیندانیە هاونیشتیمانیە ستەملێکراوەکان وەك ئەم سەرکردانە ئازاد بکات، کە بەندکراون **لە پێناو ڕزگارکردنی نیشتیمان،** و خزمەتکردنی دین" [رسالة تنهئة حول إفراج القادة الجهاديين من معتقل غوانتانامو].

"ئیبارەت" دەڵێت:

"وە شایانی باسە، **ئێمە سوپاسی دەوڵەتی قەتەڕی هاوسێ دەکەین و ئەمیرە پایەبەرزەکەی (الشیخ حمد بن خلیفة آل ثاني) -الله بیپارێزێت- بەبۆنەی ئەوەی پەسەندی کرد نووسینگەیەکی سیاسی بۆ ئیمارەتی ئیسلامی بکرێتەوە لە وڵاتەکەی،** وە ئاسانکاری پەیوەست بەمەی دابین کرد" [بيان حول افتتاح مكتب سياسي لإمارة أفغانستان في دولة قطر].

-بانگەوازکردن بۆ تاغوتەکان "دەسەڵاتدارانی موسڵمانان-!"

"ئیبارەت" دەڵێت:

"ماوەی چەند ڕۆژێکە دەستدرێژییێکی دڕندانەی ستەمکار لە لایەن هێزەکانی تایبەتی داگیرکاری جوولەکە لەسەر مزگەوتی ئەقسا و مزگەوتی (القبلي خاصة) دەکرێت، [...] لە کاتێکدا کە ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی بە توندترین شێواز ئەم تاوانەی سەهیۆنی ئیدانە دەکات، **داواش دەکات لە هەموو حکومەتەکانی جیهانی ئیسلامی، و ڕێکخراوی هاریکاری ئیسلامی،** و ڕێکخراوی جیهانی زانایانی موسڵمانان، و هەموو مەرجەعە فیقهییەکان لە هەموو ناوچەکانی جیهانی ئیسلامی کە هەڵسن بە بەرپرسیارێتیان بەرامبەر مزگەوتی ئەقسا دژ بە دەستدرێژییەکانی جوولەکە ئیسرائیلیە دڕندەکان، وە قەدەغەکردنی ئەم دەستدرێژیانە لە ڕێگەی فشارە دبلۆماسیەکان. [...] **ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی داوا لە هەموو سەرۆکەکانی موسڵمانانی ئەم دەوڵەتانە دەکات بچنە پاڵ هاوپەیمانیەتیێکی ئیسلامی**" [بيان إمارة أفغانستان حول اعتداء الاحتلال الصهيوني على المسجد الأقصى].

-پەیوەندی بەستنی دوولایەنە لەگەڵ ئێرانی ڕافیضی-

"ئیمارەت" دەڵێت:

"ڕۆژنامەی فارس ـی ئێرانی هەواڵێکی بڵاوکردووەتەوە دەربارەی شاندی ئیمارەتی ئیسلامی بۆ کۆماری ئیسلامی ئێران، **وە ئیمارەتی ئیسلامی جەخت لەسەر ئەمە دەکاتەوە و پشتگیری دەکات**. ماوەیەك بەر لە ئێستا، شاندێك بە سەرکردایەتی نووسینگەی سیاسی ئیمارەتی ئیسلامی هەڵسا بە سەردانیکردنێك بۆ ماوەی سێ ڕۆژ بۆ شاری تارانی پایتەختی ئێران، **وە سەردانەکە ئەنجامدرا بۆ موناقەشەکردنی پەیوەندییە دووانییەکان لەنێوان هەردوولا**، وە شاندەکە گەڕایەوە دوای موناقەشەکردنی بابەتە باسکراوەکان لە پێشدا. [...] **ئەم سەردانە بە داوایەکی فەرمی حکومەتی ئێرانی ئەنجامدرا، کە لەم ماوەیدا شاندی ئیمارەتی ئیسلامی توانی دەنگی گەل** و موجاهیدان و داواکارییەکانیان بگەیەنێت بۆ گوێچکەی شاندەکانی دەوڵەتە جیا جیاکانی جیهان، وە زانیارییەکانی پێڕاگەیاندن دەربارەی ڕەوشە بەردەوامەکان، **هەروەك هەڵسان بە گفتوگۆکردنی ئەرێنی لەگەڵ گەورە بەرپرسانی کۆماری ئیسلامی ئێران سەبارەت بە بابەتانێکی جۆراوجۆر. [...] وە لەسەرمان پێویستە بڵێین کە ئیمارەتی ئیسلامی هەمیشە هەوڵیداوە بۆ سەرپەرشتی کردنی پەیوەندییەکان لەگەڵ دەوڵەتانی ناوچەکە و جیهان، لە چوارچێوەی ڕێزگرتنی بەرامبەر، وە دانەبڕاوە دوای هەوڵەکانی لەم ڕێگایەدا**" [تصريحات القاري محمد يوسف أحمدي حول سفر وفد الإمارة إلى جمهورية إيران].

وتەبێژی "ئیمارەت" دەڵێت:

"بەم دواییە شاندێکی باڵا لە ئیمارەتی ئیسلامی بە سەرکردایەتی بەڕێز محمد طيب آغا سەرۆکی نووسینگەی سیاسی ئیمارەتی ئیسلامی **سەردانی دەوڵەتی ئێرانی هاوسێی کرد**، شاندی ئیمارەتی ئیسلامی لەم ماوەیەدا لەگەڵ بەرپرسە ئێرانییەکان تاوتوێی بارودۆخی ئێستای ئەفغانستان، و ناوچەکە و جیهانی ئیسلامی و ڕەوشی موهاجیرە ئەفغانییەکانیان کرد کە لە ئێران نیشتەجێن. شایانی باسە کە ئەم گەشتە بەشێکە لە گەشتە ئاساییەکانی شاندی ئیمارەتی ئیسلامی ئەنجامیان دەدات لە کاتێك بۆ کاتێکی تر بۆ دەوڵەتە جیاوازەکان لە جیهان **لە پێناو تاوتوێ کردنی بابەتانێکی دوولایەنی، و دروستکردنی بەستەرەکان، و فراوانکردن و بەهێزکردنیان**" [تصريحات المتحدث باسم الإمارة حول سفر وفد رفيع المستوى إلى إيران].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"لەم جیهان و لەم ڕۆژگارەدا، هەر دەوڵەتێك و هەر گەلێك و هەر کۆمەڵگەیەك پێویستی بە کەسانی تـرە لە بەدیهێنانی بەرژەوەندییەکانی و تەواوکردنیان، وە دەوڵەتەکان بەدوای هاوبەشە نێوانییەکان دەکەون لە ڕێگەی پەیوەندیە نێوەخۆییەکان، و گەڕان بەدوای پێشکەوتنی ئابووری، و خۆشگوزەرانی کۆمەڵایەتی و ئامادەکردنی ژیان و ئاسایشی گەل هەوڵدەدات بۆ دامەزراندنی پەیوەندییە دیبلۆماسیەکان لەگەڵ کەس و لایەنی تر، وە لەگەڵیدا گفتوگۆی پەیوەست بە پەیوەندییەکانی دوو دەوڵەتەکە دەکات، وە یەکێکیان یارمەتی ئەوەی تر دەدات لە کاتی پێویستی و تەنگانە، وە هەریەکێکیان لە گەڕانن بۆ دۆزینەوەی چارەسەرەکانی کێشەکانی گەلەکەی و دانیشتوانەکەی".

"جا لەم تێڕوانینەوە، **ئیمارەتی ئیسلامی لەژێر ڕۆشنایی سیاسەتی دەرەوەی مەعقول و هاوسەنگەکەی، هەڵساوە بە دامەزراندنی پەیوەندی دیبلۆماسی بنیاتنراو لەسەر بنەماکانی ڕێزگرتنی بەرامبەر، و یەکسانی، و دەستوەرنەدان لە کاروبارە ناوەخۆییەکان لەگەڵ دەوڵەتە جیا جیاکانی ناوچەکە و جیهان، وە هەوڵدەدات بۆ فراوانکردنی سنووری پەیوەندیە سیاسییەکان، و درێژکردنەوەیان بۆ تەواوی دەوڵەتانی تر، وە پەیوەندیان لەگەڵ دەوڵەتی ئێرانی ئیسلامی ئەڵقەیەکە لەم زنجیرەیە."**

"داوا و بانگهێشتکردنەکەی ئێران، وە گەشتی بەرپرسی نووسینگەی سیاسی ئیمارەتی ئیسلامی لەگەڵ شاندنی یاوەری، و دیدارە ئەرێنییەکان لەگەڵ بەرپرسە ئێرانییەکان، هەموویان بە ڕوون و ئاشکرا شایەدە لەسەر سیاسەتی دەرەوەی مەعقول و ئاشتیخواز و سەربەخۆ و هاوسەنگی ئیمارەتی ئیسلامی، وە هاوکات **شاندەکە هەوڵیداوە بۆ باشکردنی پەیوەندیە دوو لایەنییەکان**، وە گفتوگۆی کردووە دەربارەی بابەتی موهاجیرە ئەفغانەکان و کێشەکانیان، ئەمە دەیسەلمێنێت کە ئامانجی سەرەکی و بنەڕەت لە دانانی پەیوەندییەکان لەگەڵ دەوڵەتانی جیهان بریتییە لە تەواوکردنی داواکارییەکانی گەلی ئەفغانی و ئامانجەکانی، وە بەدیهێنانی بەرژەوەندییە باڵاکان بۆ وڵاتەکە و تەئمین کرنیان بە تەنها نەوەك هیچی تر".

"**بەڕاستی ئێران دەوڵەتێکی ئیسلامییە، و سنووری هاوبەشی هەیە لەگەڵ ئەفغانستان**، وە لەوێدا زیاتر لە ملیۆنێك موهاجیری ئەفغانی نیشتەجێن، کە دەوڵەمەندە بە نەوت، و بە ئابوورییەکی باش دەگوزەرێنێت و دەژییێت، و کەناراوێکی هەیە لەگەڵ دەریا، و دەوڵەتێکی گرنگە لەسەر ئاستی ناوچەکە و جیهان، **ئەمانە بریتیین لەو ڕووانەی ئەم دوو دەوڵەتە لە یەکتر نزیك دەکاتەوە بەڵکو هەریەکەیان ناچار دەکات هەڵسوکەوت و ڕەفتاری چاك لەنێوانیان هەبێت لە چوارچێوەی بەرژەوەندیەکانی گەل و باشبوون لەگەڵ دراوسێ، وە وایان لێ دەکات پەیوەندی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابووریان هەبێت**".

"سیاسەتی ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی نێوەخۆیی و دەرەکی لە کرۆکی شەریعەتی ئیسلامی وەرگیراوە،

چونکە دینی ئیسلام ئەم ڕێکخەر و بنەما و گشتییانەی ئاسوودەیی ئینسانی لەخۆگرتووە ڕوونکردۆتەوە، کە ڕێکخستنی کۆمەڵگە ئینسانییەکانی جوان کردووە، جا هەر ئەویش فەرمانی کردووە بە برایەتی و سۆز و بەزەیی و هاریکاری لەگەڵ موسڵمانان، وە ئامۆژگاری بە دادپەروەری و دەستدرێژی نەکردنی ستەمکارانە بۆ سەر ناموسڵمانەکان کردووە، وە هان دەدات لەسەر جوان هەڵسوکەوت کردن و باشبوون لەگەڵ دراوسێ لەگەڵ هەموو نەوەی ئادەم" [السیاسیة الخارجیة للإمارة تمثل المصالح العلیا للبلد].

"ئیمارەت" دەڵێت:

لیژنەی سیاسی لە ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی بە گونجاوی دەزانێت هەڵوێستی ڕوون بکاتەوە لە کاتێك بۆ کاتێکی تر؛ بۆ ڕۆشنکردنەوەی هزری گەلانی جیهان. [...] ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی دەیەوێت پەیوەندی چاکی هەبێت لەگەڵ هەموو دەوڵەتانی جیهان و دەوڵەتانی دراوسێ، وە ئارەزوو دەکات لەگەڵیان بژیێت لە چاکسازی و ئارامی لەژێر ڕۆشنایی سیستەمە ئیسلامییە پاکەکان. هەروەك داواش لە هەموو جیهان دەکات پێکەبستنەوەی باش هەبێت. [...] **بە هەمان شێوە ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی ئیدانەی سزایە نوێیەکان دەکات لەلایەن ئەنجومەنی ئاسایش لەسەر کۆماری ئیسلامی ئێران و خۆتوندکردن و پەتەوکردن لە دژی ئەم وڵاتە و گەلەکەی**، وە بە باتڵ هەژماری دەکات. وە ئیمارەتی ئیسلامی لەسەر ئەساسی هاوسۆزی لەگەڵ گەلەکان، هۆشداریە ئابوورییەکانی بەم دواییە و پێشوو لە لایەن ئەنجومەنی ئاسایش **بە تێپەڕاندنێکی گەورە و ستەمێك لە بەرامبەر ئێران و گەلەکەیدا لە قەڵەم دەدات**. بەمەش کاریگەریە خراپەکان و لایەنە نەرێنییەکانی ئەم هۆشداریانە ڕاستەوخۆ لەسەر گەلەکە دەکەوێت، داوا دەکات کە هەموو بابەتەکان چارە بکرێن و کێشەکان نەهێڵدرێن لە ڕێگەی گفتوگۆ و لێك تێگەیشتن" [بیان اللجنة السیاسیة فی إمارة أفغانستان حول عدد من حوادث أفغانستان والعالم].

-نەتەوە یەکگرتووەکان و ڕژێمە نێودەوڵەتییەکان لە دوای ١١ ئەیلول-

"ئیمارەت" دەڵێت:

"ئیمارەتی ئیسلامی بڕیاریدا نووسینگەیەکی سیاسی بۆ خۆی بکاتەوە لە دەوڵەتی قەتەڕ، بۆ ڕوونکردنەوەی ستراتیجییەکەی و ئەم ئامانجانەی: [...] **درێژەپێدان بە پەیوەندیەکان لەگەڵ ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان، و ڕێکخراوەکانی هەرێمی و نێودەوڵەتی، و دامەزراوە ناحکومییەکان**" [بیان حول افتتاح

مكتب سياسي لإمارة أفغانستان في دولة قطر].

"ئیمارەت" دەڵێت:

بەبۆنەی ئەوەی دەوڵەتە ئەندامەکان لە ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان دەنگیان دا بە زۆرینەیەکی بـڕاوە لە بیست و نۆی مانگی نـۆڤێمبەری ئەم سـاڵ ٢٠١٢م بـۆ بەرژەوەنـدی فەڵەسـتین وەك دەوڵەتێکـی چـاودێری نائەندام لە ڕێکخراوە نێـودەوڵەتییەکە، **ئیمارەتـی ئەفغانسـتانی ئیسـلامی ئەم کـارە بە مـوژدەیەکی گەورە بـۆ ئوممەتی ئیسلامی لە قەڵەم دەدات** و بەتایبەتیش بۆ گەلی فەڵەستینی ستەملێکراو، وە بە هەنگـاوێکی گرنـگ هەژماری دەکات بۆ بەرەو سەربەخۆچوونی فەڵەستینی ستەملێکراو، ئیمارەتی ئیسلامی وەك نوێنەرێك بۆ گەلی ئەفغانی موجاهید **لە قوڵایی دڵەوە پیرۆزبایی دەکات لە گەلی فەڵەستینی** موجاهیـد و سـتەملێکراو بەبـۆنەی **ئەم دەستکەوتە گەورەیە**" [بيان الإمارة حول قبول فلسطين كدولة مراقب غير عضو في الأمم المتحدة].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"ئیمارەتـی ئەفغانسـتانی ئیسـلامی بەتونـدترین دەسـتەواژەکان ئیـدانەی چەوسـاندنەوە و دەربەدەرکردنـی موسڵمانانی ڕۆهینگا و ئەو کۆمەڵکوژییانەی ئەنجام دەدرێت بەرامبەریان دەکـات، **وە داوا دەکـات لە نەتەوە یەکگرتووەکان، و ڕێکخراوی هاریکاری ئیسلامی،** و دەوڵەتانی ناوچەکە، **و هەمـوو دەسـتە و کۆمەڵەکـانی مافی ئینسان کە بێدەنگییان بشکێنن لە بەرامبەر ئەوەی دەگوزەرێت لە مەینەتی و کارەساتەکان لە بۆرما، وە فشـار بـخەنە سـەر حکـومەتی بۆرمـا** بـۆ وەسـتاندنی قەسـابخانە و کردارەکـانی لەنـاوبردنی موسـڵمانانی سـتەملێکراوی ڕۆهینگـا بەزوویـی و بەپەلە، وە دەسـتگیرکردنی مـوجریمە تۆمەتبارەکـان بە ئەنجامـدانی ئەم کۆمەڵکوژییانە و **دادگایی کردنیان**" [بيان الإمارة تجاه المأساة الإنسانية الجارية في بورما].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"بەڕاستی ئیمارەتی ئیسلامی لە کاتێکدا کە ڕزگارکردنی موسڵمانە ستەملێکراوەکان لە ئەفریقیای ناوەڕاست لەم بار و ڕەوشەدا بە بەرپرسیاریەتییێکی ئەخلاقی و ئینسانی بـۆ هەمـوو جیهـان و بەرپرسـیاریەتییێکی شـەرعی و ئیمانی بـۆ ئـوممەتی ئیسـلامی لە قەڵەم دەدات، لە هەمـان کاتـدا بە تونـدترین دەسـتەواژەکان ئیـدانەی ئەوە دەکات کە میلیشیا مەسـیحییە دڕنـدەکان ئەنجـامی دەدەن لە کوشـتنی بـێ بەزەییـانە لە بەرامـبەر موسـڵمانان لەوێـدا، **وە بەشـێوەیەکی تـایبەت بـانگەوازی ڕێکخـراوی هاریکـاری ئیسـلامی، و ڕێکخـراوی نەتەوە یەکگرتووەکان، و دەستەی بەرگری مافەکانی ئینسان، و یەکێتی ئەفریقیا، و سەرۆکی دینی گەورەی نەساڕا**

لە ڤاتیکان باب فرانسیس دەکات کە هەنگاوی کرداری بگرنەبەر بۆ قەدەغەکردنی کوشتنی گشتی موسڵمانان لە ئەفریقیای ناوەڕاست، وە هەڵسن بە بەرپرسیاریەتیە ئەخلاقی و ئینسانییەکەیان لەم بارەیەوە" [بیان الإمارة حول القتل العام لمسلمي أفريقيا الوسطى].

"ئیمارەت" دەڵێت:

"پێویستە لەسەرمان بەوپەڕی دڵتەنگییەوە بڵێین کە هێزەکانی داگیرکاری ئیسرائیلی بەردەوامە لە بۆردومانە ئاسمانیەکەی بۆ ماوەی دوو ڕۆژە لەسەر کەرتی غەززە لەم مانگە پیرۆزەدا [...] ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی لە کاتێکدا کە بەتوندترین دەستەواژە و ڕەقترین وشەکان ئیدانەی ئەم ستەم و دوژمنکاریە دەکات، **بە جدیەوە داوا دەکات لە هەموو جیهان و بەتایبەت نەتەوە یەکگرتووەکان، و کۆنگرەی ئیسلامی، و دەوڵەتانی ئیسلامی، و تەواوی ڕێکخراوەکانی ئینسانی و مافپەروەرەکان کە هەنگاوی جدی** و پێویست بگرنەبەر بۆ وەستاندنی ئەم دوژمنکاریە دڕندانەیە، وە پێویستە لەسەر هەمووان کە بە بەرپرسیاریەتیە ئینسانی و دینییەکەیان هەڵسن لە وەستاندنی ستەم و دوژمنکاری ئیسرائیلی و سەرخستن و ڕزگارکردنی گەلی غەززەی ستەملێکراو" [بیان إمارة أفغانستان تجاه الوحشية الإسرائيلية على غزة].

وتەبێژەی "ئیمارەت" دەڵێت:

"هێزە دڕندەکانی ئەمریکا و سەربازانی بەڕێوەبردنی بەکرێگیراوی کابۆل بەم دوایيە دەستیان کرد بە زنجیرەیەك لە کوشتنی مەدەنیە بێتاوانەکان و ئەشکەنجەدانیان، [...] ئێمە تاوانەکانی دوژمن و ئەم ڕەفتارە ترسنۆکانەیان ئیدانە دەکەین، وە جەخت دەکەینەوە کە نموونەی ئەم هەوڵانە ویستی گەلی ئەفغانی بەغیرەت ناشکێنێت، بەڵکو شوێنەوارێکی ئاشکرای دەبێت لە نزیکبوونەوەی کاتی شکستهێنانی دوژمن و وێرانبوونی، **وە ئێمە داوا دەکەین لە هەموو ڕێکخراوەکانی مافی ئینسان و کۆمەڵەکانی نێودەوڵەتی کە ئیدانەی تاوانەکانی دوژمن بکەن، و بەرپرسیاریەتیە ئینسانییەکەیان جێبەجێ بکەن بە ڕووی خەڵك و مەدەنییەکان"** [تصريحات الناطق باسم الإمارة حول قتل المدنيين في البلد].

-دەستوری ئیمارەتی ئەفغانستان-

لە دەستوری "ئیمارەت"دا هاتووە:

"ماددەی ٥٣: دەبێت پێشەوای ئیمانداران پیاوێکی موسڵمان بێت و شوێنکەوتەی مەزهەبی فیقهی و حەنەفی بێت و خاوەنی ڕەگەزنامەی ئەفغانی بێت **و دەبێت لە باوك و دایکێکی بەڕەچەڵەك ئەفغانی لە دایك بووبێت.**

ماددەی ٩٨: **سیاسەتی دەرەوەی** ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی لەژێر ڕۆشنایی ڕێنمایە بەهێزەکانی ئیسلام دەبێت، **پێکهاتووە لەسەر ئەساسی گێڕانی ڕۆڵی کاریگەر، و ڕێکخستن و بنیاتنان بۆ تەئمین کردنی بەها ئینسانییەکان، و بەرژەوەندیە کۆمەڵایەتییەکان، و ئازادی سیاسی، و تێکڕایی زەویی، و ئاسایشی جیهانی، و هاریکاری نێودەوڵەتی.**

ماددەی ٩٩: **ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی بەرگری لە بڵاوکراوەی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان، و ڕێکخراوی کۆنگرەی ئیسلامی، و بزوتنەوەی بێلایەن، و بڵاوکراوەی مافەکانی ئینسان، و جگە لەمانەش لە بنەما و بڕیاردراوە قبوڵکراوەکان دەکات**، مادام دژ نەبێت لەگەڵ شەریعەتی ئیسلامی، و **بەرژەوەندییەکانی وڵات.**

ماددەی ١٠٠: ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی لەسەر ئەساسی ڕەچاوکردنی مافەکانی یەکتر و ڕێزگرتنی بەرامبەر لەژێر ڕۆشنایی شەریعەتی ئیسلامی، **دەیەوێت پەیوەندی باش دابنێت، و گەشەیان پێبدات و فراوانیان بکات، وە بەرەوپێش بردنی بۆنەکان لەگەڵ هەموو دەوڵەتانی جیهان و بەتایبەت ئەو دەوڵەتەی پاڵپشتی گەلی ئەفغانی ستەملێکراوی کرد لە ماوەی جیهاد لە شۆڕشە ڕەواکەیان.**

ماددەی ١٠١: **ئیمارەتی ئەفانستانی ئیسلامی بەپێی مافی دراوسێ، یارمەتی و هاریکاری زیاتری دەوێت لەنێوان دەوڵەتانی دراوسێ، وە هەوڵ و کۆشش دەکات لە بواری چەسپاندنی برایەتی ئیسلامی، و پەیوەندی جیهانی ئیسلامی، و یەکخستنی ئوممەتی موسڵمان.**

ماددەی ١٠٢: **ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی لە چوارچێوەی شەریعەتی ئیسلامی ڕێزی مافەکانی هەموو گەلانی جیهان دەگرێت، و نکوڵی دەکات لە دەستدرێژی کردن بۆ سەر مافەکانیان، و زەوتکردنی ئازادی.**

ماددەی ١٠٣: ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی بە ئامانجی پاراستن و تەئمین کردنی مافە ئینسانییەکان بۆ هەموو تاکەکانی کۆمەڵگای ئینسانی، و لە پێناو ئازادی ئەوانە، بەرگری دەکات لە داواکارییە ڕەواکانی گەلانی حوکم کراو، وە داوا دەکات ململانێ و ناکۆکیە ناوچەییەکان چارەسەر بکرێن و نەهێڵدرێن لە ڕێگەی مەعقولی و ئاشتی لەژێر ڕۆشنایی بنەماکانی ئیسلامی، و پێوەرەکانی ویژدان، وە نکوڵی دەکات لە هەر جۆرە کارێکی فشار و هێز بەکارهێنان" [دستور إمارة أفغانستان].

-گوتاری نەتەوەیی-

"ئیمارەت" [بەناوی مەلا عمر ـەوە] دەڵێت:

"سەبارەت بە چارەنووسی سیاسی بۆ ئایندەی ئەم وڵاتە بۆ جارێکی تر دەڵێم: "**ئێمە بیر لە قۆرغکردنی دەسەڵات ناکەینەوە، وە پێشبینی جەنگی نێوخۆیی ناکەین دوای ڕۆیشتنی داگیرکەران، بەڵکو تاکە هەوڵمان بریتییە لەوەی ئەفغانییەکان خۆیان چارەنووسی سیاسی بۆ وڵاتەکە دیاری بکەن** دوور لە دەستێوەردانەکانی دەوڵەتە زلهێزەکان لە جیهان، وە دوور لە دەستێوەردانەکانی دەوڵەتانی دراوسێ، **و ئەم چارەنووسە دەبێت خاوەنی بۆیەیەکی ئیسلامی و ئەفغانی پوخت بێت** [...] وە دوای ئازادکردنی وڵات خۆشدەگوزەرێنین بە سەرکەوتنی الله تعالی و بەهرەوەر دەبین پێیەوە بەم ڕژێمی شەرعی **و نەتەوەییەی** هەوڵدەدات بۆ دۆزینەوەی حکومەتێکی دوور لە هەموو جۆرەکانی ڕەگەزپەرستی و دەمارگیری، وە کاروبارەکان دەگەڕێنرێنەوە بۆ لای خەڵکەکەی، وە پارێزگاری دەکرێت لە **یەك پارچەیی خاکی نیشتیمان**، هەروەك ئاسایش دابین دەکرێت، و شەریعەت جێبەجێ دەکرێت، وە بەدیهێنانی مافەکانی هەموو تاکەکانی وڵات بە پیاو و ئافرەتەوە دەستەبەر دەکرێت، وە کار دەکات بۆ نۆژەنکردنەوەی ژێرخانی ئابووری وڵات، وە بە هەمان شێوە هەڵدەستێت بە بەهێزکردنی دامەزراوە کۆمەڵایەتییەکان لە وڵاتدا، وە هەڵدەستێت بە دابینکردنی ئاسانکاریە فێرکارییەکان بۆ هەموو گەل لەژێر ڕۆشنایی بنەما ئیسلامییەکان **و بەرژەوەندیە نەتەوەییەکان**، وە ئەم حکومەتە کار دەکات بۆ بەڕێوەبردنی کاروباری زانستی و ڕۆشنبیری لە ئاڕاستەیەکی دروست، وە بە یارمەتی گەلە سەربەرزەکەی دەبێتە بەربەستێکی ڕێگر لە ڕێگای بەدیهێنانی ئامانجە شوم هێنەکان بۆ ئەوانەی بیر لە هەڵگیرساندنی **جەنگی نێوخۆیی** و دابەشکردنی وڵات دەکەن [...] وە دەربارەی لێك تێگەیشتن لەگەڵ هێزە دەرەکییەکان دەڵێم: ئێمە بەردەوام دەبین لە شۆڕشی سیاسیمان لە پاڵ کارە سەربازییەکەمان بۆ هێنانەدی ئامانج و ئاواتە ئیسلامی **و نەتەوەییەکانمان**، وە لایەنێکی تایبەتمان داناوە لە چوارچێوەی نووسینگەی سیاسی بۆ

بەدواداچوونی ڕێڕەوە سیاسیەکە، وە نووسینگەی سیاسی لەگەڵ بیانییەکان ڕەفتار دەکات بەگوێرەی بەرژەوەندیە ئیسلامی و جیهادیەکەمان" [بيان بمناسبة عيد الأضحى المبارك ١٤٣٣ هـ.]

-ڕێزگرتنی دینەکان-

"ئیمارەت" دەڵێت:

"**سوکایەتی و خراپەکردن بەرامبەر دینەکان و پیرۆزیە دینیەکان تاوانێکی چاوپۆشی لێنەکراوە، کە کارێکە هەموو ئینسانیەت بە تێڕوانینێکی ڕق لێبوونەوە و قێزەون سەیری دەکەن** [...] وە لەم لایەنەشدا هەموو دەوڵەتانی ئیسلامی و نائیسلامی و گەلەکان بەرپرسیاریەتیێکیان هەیە بەو سیفەتەی کە ئینسانن، **پێویستە ڕەتی بکەنەوە و ڕێگری بکەن بە جدی و توندی لە هەر کارێکی خراپ و زیانبەخش بۆ دینەکان و پیرۆزییەکانیان**، وە هەر کارێکی سوك و ڕیسواکەر بۆ خەڵك، و ناچارکەر بۆ گەلان بەوەی هەڵسن بە تۆڵەسەندەوە" [بيان الإمارة حول الإقدام المسيء في فرنسا].

-ڕافیضە لە دیدی "ئیمارەتی" تاڵیبان-

"ئیمارەت" لە ڕاپۆرتێکی "ئەنجومەنی شوراکەی" دەربارەی چالاکییەکانی دژ بە ڕافیضەی ئەفغانستان دەڵێت:

"ڕۆژی عاشورا لە دەی مانگی موحەڕەمی ئەم ساڵی ١٤٣٣ هـ دوو تەقینەوە ڕوویدا بەشێوەیەکی شاراوە لە هەردوو شاری کابۆل و (مزار شریف) لە ئاکامدا بووە هۆی گەوزاندنی ژمارەیەکی زۆر لە هاونیشتیمانیە چەوساوەکانمان لە خوێنیان، و دانیشتنی خێزانەکانیان لەسەر خەم و پەژارەیەکی زۆر، وە بەڕاستی **ئیمارەتی ئیسلامی لە ساتەکانی یەکەمدا نکوڵی و ئیدانەی ئەم دوو ڕووداوەی کرد بە بەهێزی و جدییەوە**".

"دوێنێ ١٥-١- ١٤٣٣ هـ ئەنجومەنی شورای سەرکردایەتی ئیمارەتی ئەفغانستانی ئیسلامی دانیشتنێکی بەپەلەی بەست لەم بارەیەوە و تەوەرە گشتگیرەکان دەربارەی ئەم دوو ڕووداوە باسکرا لەم دانیشتنەدا، وە ئەم ڕەفتارەیان بە پیلانگێڕییێکی نەخشە بۆکێشراو لەلایەن دوژمنی شکستخواردوو لە قەڵەم دا، وە پێداگری کرا لەسەر ئەوەی پێویستە گەلی هۆشیارمان وریا بێت بە زیرەکییێکی زۆر لە بەرامبەر نموونەی ئەم کار و ڕەفتارانە لە لایەن دوژمن، **وە ڕێگە بە کەس نەدەن دوژمنایەتی و ڕق و کینە و کێشە بخاتە نێو گەلە یەکگرتووەکەمان بەناوی مەزهەبەوە**، یان هۆز و تیرەوە یان زمانەوە یان ناوچەوە بۆ گەیشتن بە ئامانجە شووم هێن و خراپەکانیان.

"هەروەك ئەنجومەنەكە داوای لە هەموو لایەنە سیاسی **و مەزهەبییەكان** كرد لە وڵاتەكە كە لە كاتی ڕوودانـی نموونەی ئەم قەیران و كێشانەدا، **بەرژەوەندییەكانی گەل و نیشتیمان** پێشبخەن بەسەر بەرژەوەندیە تـایبەتی و حیزبییەكان، وە پێویسـتە لەسـەریان لێـدوانێك نەدەن بـۆ هێنـانەدی ئامـانجە سیاسـیەكانیان كە بە نیسـبەت یەكگرتوویی گەلەكەمان وەك پرژاندنی سووتەمەنی بێت بەسەر ئەو ئاگرەی دوژمـن دەیكـاتەوە، هەروەهـا لە دانیشتنەكە باس لەمەكرا كە دوژمن لە نموونەی ئەم ساتە هەستیارانەدا و لەسەر لێواری هەڵاتن وەك نەریتە خراپ و گەمژانەكەی دەستی درێژ دەكات بۆ ڕووداوەكانی وەك ڕۆژی عاشـورای خەمنـاك، وە هەوڵـدەدات تۆوی دووڕوویی و لێكترازان لە نێو گەلی ئەفغانی یەكگرتوو بچێنێت و پەرتەوازەیان بكات؛ چـونكە دوژمـن شكستی هێناوە لە هەموو فڕوفێڵ و پیلانگێڕییەكانی، بۆیە ئێستا دەیەوێت بە بەكارهێنانی ئەم خەنـجەرە تـۆڵە بسـێنێتەوە بـۆ هەمـوو شكسـت و بەزینەكـانی لە گەلە سـتەملێكراو و هەژارەكـەمان، بەڵام گەلە بەئاگـا و یەكگرتووەكەمان سینەی تەنگ نابێت و هەڵناچێت، هەرگیز بە نموونەی ئەم كارە تەڵەكەبازیانەی دوژمن، وە تەڵەكەبازییەكەی شكست دێنێت وەك هەموو تەڵەكەبازی و پیلانگێڕیەكانی تری، وە لە كۆتایی دانیشتنەكە و تاوتوێ كردنی دوو ڕووداوەكە لە هەموو لایەنەكانیەوە ئەم بەیاننامەیە دەرچوێنرا لەم خاڵانەدا:

١) **بەڕاسـتی ئیمارەتـی ئیسـلامی پرسـە و سەرەخۆشـی دەكـات لە كەسـوكاری هەمـوو قوربانیـان و زیانبەركەوتووەكان لەم دوو ڕووداوەدا، وە جـارێكی تـر بە تونـدی ئیـدانەی نمـوونەی ئەم جـۆرە ڕووداوانە دەكات.**

٢) **ئیمارەتی ئیسلامی نموونەی ئەم ڕووداوانە لە كار و تەڵەكەبازی داگیركەران و دوژمنانی ئەفغانستان لە قەڵەم دەدات، وە هەمـوو هاونیشـتیمانیان** بانـگ دەكـات بـۆ هەڵسـان بە بەرپرسـیاریەتیە ئیسـلامییەكەیان و لە پاشـان نەتەوەییەكەیـان و هاریكـاری كردنـی یەكـتر بـۆ ڕووبەڕووبـوونەوەی نموونەی ئەم ڕووداوانە چونكە كارەكانی دوژمن لە نموونەی وەك ئەمە دژ بە هەموو هاونیشـتیمانیانە و زیان دەگەیەنێت بە ئەفغانستانی سۆزدار.

٣) **ئیمارەتی ئیسلامی بەشێوەیەكی تایبەت داوا لە زانایان و سەرانی ئەهلی شیعە دەكات** لە ئەفغانستان كە تەواو وریابن لە بەرامبەر ئەوەی دەگوزەرێت و پێویستە گەلەكانیان بەم ڕاستییە ئاشـنا بـكەن كە ئەمە بابەتی دوژمنایەتی نێوان ئەهلی سوننە و شـیعە نیـیە هەرگیـز، وە پێویسـتە گـوێنەگرن بـۆ وتەی نابەرپرسـانەی هەنـدێك لە بەكرێگیـراوە ناوەخۆییەكـان ئەوانەی بـۆیەیەكی نـاكۆكی مەزهەبـی و نێوەخۆیی لەم كارە دەدەن بۆ هێنانەدی بەرژەوەندیە تایبەتییەكانیان و ڕازیكردنی گەورەكانیان".

٤) ئیمارەتی ئیسلامی هەموو موجاهیدەكانی ڕێنمونی دەكات لە پاڵ بەرپرسیاریەتی و كـاری ڕاسـپێردراو پێیان بەوەی بە جدی گرنگی بدەن بە **قەدەغەكردنی ڕوودانی ئەم جۆرە كارە ناشرینانە**" [تقریر عـن

الجلسة الطارئة لمجلس الشورى القيادي لإمارة أفغانستان والبيان الصادر منها حول الهجومين في يوم عاشوراء في كابل ومزار].

"ئیبارەت" دەڵێت:

"**پێویستە لەسەر هەموو موسڵمانان** ببنە بەربەست لە بەرامبەر هەموو تەڵەکەبازی خراپی دوژمنی فێڵباز، وە هیچ دەرفەتێکی پێنەدەن تاوەکو ئاگری ناکۆکی و دووبەرەکی بخاتەوە لە نێوان موسڵمانان.

بەشێکی گەورە لە سیاسەتی ئەمریکا لە عێراق **ئەوەیە کە موسڵمانان پۆلێن بکات بەناوی ئەهلی شیعە و ئەهلی سوننە**، وە لە ئەفغانستان بەناوی بشتون، و تاجیك، و هەزارە، و ئۆزبەك، تاوەکو توندی و بەهێزی ڕاپەڕینە گەلی و بەرهەڵستکردنە چەکدارییەکان لە بەرامبەر خۆیدا کەم بکاتەوە. [...] **بە هەمان شێوە من تکام لە برا عێراقییەکانە کە ناکۆکییەکان وازلێبێنن بەناوی ئەهلی شیعە، و ئەهلی سوننەو بیخەنە دواوە، وە یەکگرتووانە هەڵسن دژ بە دوژمنی داگیرکار، چونکە سەرکەوتن نایەت بەبێ یەکگرتن**" [رسالة إلى الشعب الأفغاني والعراقي المجاهدين].

وە پەیامنێری پشت پێبەستراو لەلای لیژنەی ڕاگەیاندنی "ئیبارەت" دەڵێت:

"شیعە بە موسڵمانیان دەزانین هەروەك خەواریج و زیادەڕەوەکان و ڕەوشت نزمەکانیان بەهەمان شێوە بە موسڵمان دەزانین. [...] هەر کەسێك شایەدی بدات بە (لا الە إلا الله ومحمد رسول الله) ئەوا موسڵمانە. چەندین فیرقە هەن و الله جیایان دەکاتەوە لە ڕۆژی قیامەت و بڕیاری خۆی لەسەریان دەدات" [تغريدات عبد الله الوزير].

لێرەدا هاتینە کۆتایی، وصلى الله على نبيِّنا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

وەرگێڕانی **پێگەی ڕاستەڕێ**